

PORADNIK DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

ПОРАДНИК ДЛЯ БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ

ИНФОРМАТОР ДЛЯ БЕЖЕНЦЕВ ИЗ УКРАИНЫ

**PORADNIK
DLA UCHODźCÓW
Z UKRAINY**

**ПОРАДНИК
ДЛЯ БІЖЕНЦІВ
З УКРАЇНИ**

**ИНФОРМАТОР
ДЛЯ БЕЖЕНЦЕВ
ИЗ УКРАИНЫ**

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne
Joanna Ośka

Tłumaczenie na jęz. ukraiński
Natalia Kasianchuk

Tłumaczenie na jęz. rosyjski
Junna Korobeinkova

Projekt okładki i stron tytułowych
Grafos

Poszczególne rozdziały opracowali:

Michał Golec – rozdz. 4 pkt 4.3–4.5

Tadeusz Kołodziej – rozdz. 3

Tomasz Pietrzak – rozdz. 1; rozdz. 4 pkt 4.1, 4.2, 4.6; rozdz. 5

Alicja Sukiennik – rozdz. 2

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-543-1

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wstęp	7
--------------------	---

Rozdział 1

Ochrona czasowa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej (<i>Tomasz Pietrzak</i>)	9
---	---

Rozdział 2

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy (specustawa) – legalność pobytu (<i>Alicja Sukiennik</i>)	17
2.1. Uwagi ogólne	17
2.2. Przekroczenie granicy	19
2.3. Nadanie numeru PESEL i profil zaufany	20
2.4. Przedłużenie uprawnień pobytowych	22

Rozdział 3

Zatrudnianie obywateli Ukrainy (<i>Tadeusz Kołodziej</i>)	23
3.1. Strona podmiotowa	23
3.2. Sposób powierzenia pracy	24

Rozdział 4

Pomoc socjalna dla osób objętych specustawą	26
4.1. Jednorazowe świadczenie pieniężne dla osób objętych specustawą (<i>Tomasz Pietrzak</i>)	26
4.2. Świadczenia rodzinne (<i>Tomasz Pietrzak</i>)	28
4.2.1. Uwagi ogólne	28
4.2.2. Zasiłek rodzinny	29
4.2.3. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe)	31
4.2.4. Świadczenia opiekuńcze	32
4.2.5. Świadczenie rodzicielskie	35
4.3. Świadczenie wychowawcze (500+) (<i>Michał Golec</i>)	37
4.4. Świadczenie „dobry start” (<i>Michał Golec</i>)	39
4.5. Rodzinny kapitał opiekuńczy (<i>Michał Golec</i>)	46
4.5.1. Uwagi ogólne	46
4.5.2. Składanie wniosków	49
4.6. Dofinansowanie obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna (<i>Tomasz Pietrzak</i>)	51

Rozdział 5

Wsparcie dla osób udzielających zakwaterowania i żywienia obywatelom Ukrainy (<i>Tomasz Pietrzak</i>)	54
Wykaz aktów prawnych	57
Kontakt dla osób potrzebujących pomocy	59

Wstęp

Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska oraz Fundacja Ocalenie przekazują Państwu ten poradnik, powstały z myślą o osobach, które uciekły z Ukrainy do Polski, a także tych, które angażują się w pomoc uchodźcom z Ukrainy w Polsce.

Poszczególne zagadnienia zostały opisane w poradniku w sposób przystępny, zrozumiały dla osób, które nie miały często do czynienia z przepisami prawa, a chcą zrozumieć sytuację prawną uchodźców z Ukrainy w Polsce i oferowane im możliwości legalizacji pobytu, pracy i wsparcia socjalnego. Wszystkie materiały opracowano w trzech wersjach językowych – polskiej, ukraińskiej i rosyjskiej, z myślą o możliwie najszerszej grupie odbiorców. Uwzględniono także zagadnienie ochrony czasowej, udzielanej przez Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców, przysługującej w Polsce obywatelom państw innych niż Ukraina, jeśli uciekli z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi. Ponadto opisano procedurę ubiegania się o wsparcie finansowe dla osób udzielających zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy.

Mamy nadzieję, że poradnik pozwoli odnaleźć odpowiedzi na najczęściej pojawiające się pytania związane z sytuacją osób, które uciekły z Ukrainy do Polski z powodu wojny.

Rozdział 1

Ochrona czasowa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i Unii Europejskiej

Rada Unii Europejskiej 4.03.2022 r. zdecydowała o wdrożeniu mechanizmu tzw. ochrony czasowej dla osób uciekających z Ukrainy w wyniku wojny. Jest to mechanizm ochrony niestosowany wcześniej i różny od istniejących w polskim prawie krajowym instytucji zezwolenia na pobyt czasowy oraz ochrony międzynarodowej.

- Czym jest ochrona czasowa?**

Ochrona czasowa wynika z dyrektywy Rady 2001/55/WE z 20.07.2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz.Urz. WE L 212, s. 12). Jest to forma ochrony gwarantująca legalny wjazd i pobyt, a także prawo do pracy i pomoc materialną i medyczną osobom ucie-

kającym z Ukrainy w związku z wojną, wymienionym w decyzji wykonawczej Rady UE z 4.03.2022 r. Ochrona czasowa obowiązuje we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, ale sama dyrektywa wyznacza jedynie **minimalny standard przyznawanej ochrony**. Państwa członkowskie UE mogą zdecydować o przyznaniu większych praw osobom uciekającym z Ukrainy. Polska zdecydowała się udzielić większej ochrony obywatelom Ukrainy i ich małżonkom w ustawie z 12.03.2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583 ze zm.) (tzw. specustawie), zaś niektórym pozostałym kategoriom osób uciekających z Ukrainy przysługuje ochrona czasowa na podstawie wspomnianej decyzji wykonawczej Rady UE.

Regulacje specustawy dotyczące obywateli Ukrainy zostały omówione w pozostałych częściach niniejszego przewodnika. W tym rozdziale omawiamy jedynie przepisy, które odnoszą się do osób objętych ochroną czasową na podstawie decyzji wykonawczej Rady UE, a nie dotyczą osób objętych przepisami specustawy.

• Komu przysługuje w Polsce ochrona czasowa?

Ochrona czasowa przysługuje:

- 1) **bezpaństwowcom** lub **obywatelom państw trzecich** (innych niż Ukraina), którzy są w stanie udowodnić, że przed 24.02.2022 r. legalnie przebywali w Ukrainie na podstawie ważnego **zezwolenia na pobyt stały** wydanego zgodnie z prawem ukraińskim i **nie są w stanie w bezpiecznych warunkach powrócić do kraju lub regionu pochodzenia**;

- 2) **bezpaństwowcom** lub **obywatelom państw trzecich** (oraz członkom ich rodzin), którzy przed 24.02.2022 r. korzystali z **ochrony międzynarodowej** lub równoważnej ochrony krajowej w **Ukrainie**.
- **Kto jest uznawany za członka rodziny osoby uprawnionej do ochrony czasowej?**

Za członka rodziny osoby uprawnionej do ochrony czasowej uznaje się:

- 1) małżonka;
 - 2) małoletnie i niepozostające w związku małżeńskim dzieci lub dzieci małżonka, niezależnie od tego, czy urodziły się w związku małżeńskim, poza związkiem, czy są przysposobione;
 - 3) innych bliskich krewnych, którzy mieszkali razem jako jedna rodzina w czasie, kiedy wystąpiły okoliczności prowadzące do masowego napływu wysiedleńców, którzy byli w tym czasie całkowicie lub częściowo na utrzymaniu osoby uprawnionej.
- **Komu nie przyznaje się ochrony czasowej?**

Ochrona czasowa nie jest przyznawana:

- 1) obywatelom państw trzecich lub bezpaństwowcom, którzy przed 24.02.2022 r. przebywali w Ukrainie na podstawie czasowych zezwoleń na pobyt, wiz lub nie posiadali ważnych dokumentów pobytowych, oraz

- 2) obywatelom państw trzecich lub bezpaństwowcom, którzy przed 24.02.2022 r. posiadali w Ukrainie zezwolenie na pobyt stały, lecz są w stanie powrócić do swojego państwa lub regionu pochodzenia w sposób bezpieczny i trwały.

Osoby wymienione w pkt 1 i 2 powinny jednak ze względów humanitarnych zostać przyjęte na terytorium Unii, bez konieczności posiadania ważnej wizy lub wystarczających środków utrzymania lub ważnego dokumentu podróży, aby mieć zapewniony bezpieczny przejazd i móc wrócić do swojego państwa lub regionu pochodzenia.

Szef Urzędu ds. Cudzoziemców **może** (ale nie musi) odmówić udzielenia ochrony czasowej osobom, które spełniają kryteria do uzyskania ochrony czasowej, lecz co do których istnieją **uzasadnione podejrzenia**, że:

- 1) popełniły zbrodnię przeciwko pokojowi, zbrodnię wojenną lub zbrodnię przeciwko ludzkości w rozumieniu przepisów prawa międzynarodowego odnoszących się do tych zbrodni;
- 2) popełniły, poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a przed przybyciem na to terytorium w celu korzystania z ochrony czasowej, zbrodnię o charakterze niepolitycznym;
- 3) dopuścili się czynów sprzecznych z celami i zasadami Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- 4) ich wjazd lub pobyt mogą zagrozić bezpieczeństwu państwa;

- 5) zostały skazane prawomocnym wyrokiem za taką zbrodnię, której charakter wskazuje, że ich obecność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mogłaby stanowić zagrożenie dla jej obywateli.

• Na czym polega ochrona czasowa?

Ochrona czasowa gwarantuje uciekającym **legalny pobyt w Polsce przez rok**. Jeśli ustaną przeszkody do bezpiecznego powrotu do kraju pochodzenia, może zostać przedłużona na kolejne 6 miesięcy, jednak nie więcej niż 2 razy (w sumie jeszcze rok).

Ochrony czasowej udziela Szef Urzędu ds. Cudzoziemców (ul. Taborowa 33, 02-699 Warszawa). Tam, a także w delegaturze urzędu **w Białej Podlaskiej** (przy ul. Dokudowskiej 19) można bezpłatnie złożyć wniosek w celu otrzymania **zaświadczenia potwierdzającego korzystanie z ochrony czasowej**. To zaświadczenie jest wyłącznym dokumentem poświadczającym korzystanie z ochrony czasowej na terytorium Polski.

W celu uzyskania zaświadczenia konieczne jest przedstawienie:

- paszportu i jego kopii (o ile się je posiada);
- dokumentów potwierdzających, że przed 24 lutego br. korzystało się z ochrony międzynarodowej w Ukrainie lub legalnie przebywało w Ukrainie na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt stały;

- dokumentów lub dowodów poświadczających, że nie jest się w stanie w bezpiecznych warunkach powrócić do kraju lub regionu pochodzenia.

Ponadto, osobom korzystającym z ochrony czasowej Szef Urzędu ds. Cudzoziemców zapewnia (na żądanie) **zakwaterowanie, wyżywienie oraz opiekę medyczną** albo pomoc w postaci **świadczenia pieniężnego**. Pomocy tej udziela się (w miarę posiadanych środków) przez okres minimum 2 miesięcy a maksymalnie do końca okresu ważności zaświadczenia potwierdzającego korzystanie z ochrony czasowej. Opieka medyczna odbywa się na podstawie umowy zawartej między Szefem Urzędu ds. Cudzoziemców a świadczeniodawcą.

Obecnie opiekę medyczną świadczy Petra Medica Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Grochowskiej 166, która zapewnia infolinię dla cudzoziemców, nr 22 112-02-06, od poniedziałku do piątku w godz. 8:00–16:00 lub pod adresem e-mail: cudzoziemcy@petramedica.pl.

Cudzoziemcowi korzystającemu z ochrony czasowej, który **wykonuje pracę lub prowadzi działalność gospodarczą**, Szef Urzędu zapewnia opiekę medyczną, zakwaterowanie i wyżywienie, uwzględniając wysokość uzyskiwanego przez cudzoziemca dochodu.

Osoby korzystające z ochrony czasowej mogą **podejmować pracę w Polsce bez zezwolenia**. Mogą również prowadzić działalność gospodarczą.

Osoby poniżej 18. roku życia korzystające z ochrony czasowej mają prawo dostępu do bezpłatnej edukacji w Polsce.

Osoba korzystająca z ochrony czasowej ma prawo do **połączenia się z rodziną** (por. pyt. *Kto jest uznawany za członka rodziny...*). Pomoc w połączeniu się z rodziną oferuje Szef Urzędu ds. Cudzoziemców. W takim wypadku członkowi rodziny wydaje się wizę i zaświadczenie o korzystaniu z ochrony czasowej.

- **Czy po otrzymaniu ochrony czasowej w Polsce można wyjechać do innego kraju Unii Europejskiej i ubiegać się o udzielenie ochrony czasowej?**

Istnieje możliwość przeniesienia cudzoziemca korzystającego z ochrony czasowej z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej. Odbывается to na wniosek Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców i wyłącznie za zgodą cudzoziemca, w szczególności w celu połączenia z członkiem jego rodziny korzystającym z ochrony czasowej na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Ponadto, osoba korzystająca z ochrony czasowej w Polsce może uzyskać wizę Schengen w placówce dyplomatycznej innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej i podróżować w obszarze Schengen przez 90 dni w okresie 180 dni, ale nie może korzystać z praw wynikających z ochrony czasowej w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej (może z nich korzystać wyłącznie w kraju, który przyznał jej ochronę czasową, tj. w Polsce).

- **Czy korzystając z ochrony czasowej, można złożyć wniosek o ochronę międzynarodową?**

Tak. Jeśli rozpatrywanie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej nie zostało zakończone przed wygaśnięciem okresu ochrony czasowej, zostaje ukończone po upływie tego okresu. Państwem członkowskim Unii Europejskiej właściwym do rozpatrzenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej osobie korzystającej z ochrony czasowej jest państwo, które wyraziło zgodę na przyjęcie tej osoby na swoje terytorium.

Rozdział 2

Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy (specustawa) – legalność pobytu

2.1. Uwagi ogólne

Ustawą z 12.03.2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa uregulowano z mocą od 24.02.2022 r. sytuację obywateli Ukrainy już przebywających na terenie Rzeczypospolitej oraz dopiero wjeżdżających w związku z zagrożeniami na jej teren. Rozwiązania tymczasowe stosowane przed 12.03.2022 r. zastąpione zostały kompleksowymi regulacjami. **Ustawa chroni przybyłych do Polski od 24.02.2022 r. obywateli Ukrainy przez 18 miesięcy (z możliwością przedłużenia tego okresu), przy czym opuszczenie terytorium kraju na okres powyżej miesiąca uniemożliwia powrót do Polski.** Ostatni możliwy dzień wjazdu do Polski na szczególnych zasadach zostanie określony w rozporządzeniu Rady Ministrów.

Specustawa legalizuje pobyt osób posiadających Kartę Polaka i obywateli Ukrainy (przy czym pojęciem tym objęto również współmałżonków obywateli) przybyłych z jej terytorium w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium państwa. Nie jest wymagane przekroczenie granicy polskiej bezpośrednio z Ukrainy. Ochronie podlegają również obywatele Ukrainy oraz ich małżonkowie, którzy w związku z działaniami wojennymi przekroczyli granice innych państw, a następnie dotarli do Polski i chcą w niej pozostać. Osoby takie są objęte ochroną tymczasową w rozumieniu ustawy z 13.06.2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1108 ze zm.), wprowadzono jednak liczne modyfikacje.

Na nieco odmiennych zasadach przedłuża się legalny pobyt na terenie Polski osób posiadających status uchodźcy, znajdujących się w procedurze uchodźczej, takich które zadeklarowały zamiar przystąpienia do tej procedury, posiadały dotychczas zgodę na pobyt (stały, czasowy, tolerowany lub dla rezydentów długoterminowych Unii Europejskiej) albo były objęte ochroną uzupełniającą. Ustawa nie reguluje sytuacji osób innych narodowości wjeżdżających do Polski z terytorium Ukrainy.

W zakresie zasad przekraczania granicy dążono do umożliwienia jak najsprawniejszego i najskuteczniejszego przebiegu ewakuacji, co przełożyło się na liczbę formalności dokonywanych w trakcie wjazdu na rzecz ich odroczenia w czasie. Szczególne zasady dotyczą także przedłużenia legalnego pobytu dla osób przebywających w Polsce jeszcze przed konfliktem zbroj-

nym. Funkcjonowanie zawodowe, uprawnienia do korzystania z świadczeń socjalnych, edukacyjnych czy zdrowotnych uregulowano w sposób, który miał zminimalizować negatywne skutki opuszczenia terytorium ojczystego dla obywateli Ukrainy, tym samym niemalże zrównując ich sytuację prawną z obywatelami Polski.

2.2. Przekroczenie granicy

Obecnie wjazd do Polski nie wymaga posiadania wizy ani ważnego paszportu. Zaleca się zabranie **jakiegokolwiek dokumentu potwierdzającego tożsamość (w tym nieaktualnego)**, zaś w przypadku małoletnich certyfikatu urodzenia. Osoby nieposiadające żadnych dokumentów mogą zostać wpuszczone do Polski na podstawie art. 32 ustawy z 12.12.2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2021 r. poz. 2354), za zgodą Komendanta Straży Granicznej na okres do 15 dni (a następnie zalegalizować swój pobyt na zasadach specustawy). Komendant Straży Granicznej prowadzi rejestr osób wjeżdżających do Polski, w którym dokonuje wpisu w momencie przekroczenia granicy lub też po złożeniu dalej opisanego wniosku o nadanie numeru PESEL.

Małoletni przekraczający granicę bez opieki rodziców lub opiekunów prawnych powinni posiadać notarialną zgodę rodziców na opuszczenie kraju pod opieką osoby, z którą małoletni faktycznie przebywa. Brak zgody nie przekreśla całkowicie wjazdu na teren kraju, może mieć jednak wpływ na osobę ustanowionego przez sąd opiekuna tymczasowego. Minister właści-

wy do spraw rodziny prowadzi Ewidencję Małoletnich, do której wpisuje się małoletnich, którzy przybyli na terytorium Polski bez jakiegokolwiek opieki lub tych, którzy przebywali przed przyjazdem w pieczy zastępczej¹.

Tymczasową procedurą Głównego Lekarza Weterynarii w sprawie postępowania ze **zwierzętami towarzyszącymi podróży**, wjeżdżającym z Ukrainy do Unii Europejskiej przez polską granicę zewnętrzną w trakcie trwania konfliktu militarnego został objęty wjazd do Polski ze zwierzętami domowymi. Psy, koty oraz fretki nie muszą obecnie być zaszczepione na wściekliznę oraz posiadać chipa. Wystarczające jest wypełnienie na granicy oświadczenia zawierającego miejsce pobytu docelowego zwierzęcia lub poddanie zwierzęcia czasowej izolacji oraz szczepieniu na terytorium Polski. Inne zwierzęta domowe mogą wjeżdżać do kraju bez obwarowań proceduralnych.

2.3. Nadanie numeru PESEL i profil zaufany

Pobyt obywatela Ukrainy na terytorium Polski uznaje się za legalny na podstawie złożonego wniosku o nadanie numeru PESEL. Od 16.03.2022 r. **wniosek o PESEL można złożyć w dowolnym urzędzie gminy. W przypadku osób, które nie zostały zarejestrowane przez Komendanta Straży Granicznej**

¹ Ustawa z 23.03.2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 683).

w trakcie wjazdu, wniosek ten należy złożyć w trakcie 90 dni od przekroczenia granicy.

Tożsamość osoby wnioskującej o nadanie numeru PESEL potwierdza się na podstawie dokumentu tożsamości (w tym nieaktualnego) lub też oświadczenia złożonego pod rygorem odpowiedzialności karnej (warunkiem nadania numeru jest nieposiadanie dokumentu tożsamości już w momencie przekraczania granicy).

Rejestr osób, którym nadano numer PESEL, prowadzi minister do spraw informatyzacji. Wnioskując o nadanie numeru, obywatel Ukrainy może wyrazić zgodę na utworzenie profilu zaufanego, który stanowić będzie potwierdzenie jego tożsamości. Na wniosek możliwe jest również otrzymanie wydruku z danymi osobowymi z utworzonego profilu. W przypadku braku wydruku potwierdzenie tożsamości w dalszych kontaktach z instytucjami może odbywać się za pomocą profilu w aplikacji mobilnej. Zgodnie z art. 9 ust. 2 specustawy „Utworzony automatycznie profil zaufany zawiera adres poczty elektronicznej i numer telefonu komórkowego podane we wniosku, o którym mowa w art. 4 ust. 1, oraz oznaczenie potwierdzenia tożsamości w sposób, o którym mowa w ust. 6”. Przywołany art. 9 ust. 6 reguluje natomiast wspomniane wcześniej dopuszczalne sposoby ustalania tożsamości.

Wykonanie fotografii na potrzeby nadania numeru PESEL może zostać sfinansowane oraz zorganizowane przez organy gminy.

2.4. Przedłużenie uprawnień pobytowych

W osobnych przepisach określono zasady przedłużania pobytu na terytorium Rzeczypospolitej dla osób, które przebywały w Polsce jeszcze przed początkiem konfliktu zbrojnego, jednak ich legalny pobyt uległby zakończeniu w czasie trwania wojny.

Zgodnie z przepisami wizy krajowe oraz pobyty czasowe zostają przedłużone do 31.12.2022 r. Karty pobytu, polskie dokumenty tożsamości oraz zgody na pobyt tolerowany, których ważność kończy się po 24.02.2022 r., zostaną przedłużone o 18 miesięcy, w tym okresie nie będą jednak uprawniać do opuszczenia terytorium kraju. Osoby objęte zobowiązaniami do powrotu lub podlegające procedurze powrotu dobrowolnego także mogą pozostać legalnie w Polsce o 18 miesięcy dłużej. O ten czas wydłużone zostaną także pobyty na podstawie wizy Schengen oraz dokumentów pobytowych wydanych przez państwo europejskie.

Rozdział 3

Zatrudnianie obywateli Ukrainy

3.1. Strona podmiotowa

- **Kogo dotyczą ułatwienia w podjęciu pracy przewidziane przez specustawę?**

Ułatwienia w podjęciu pracy przewidziane przez specustawę dotyczą:

- 1) obywateli Ukrainy przebywających legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) ich małżonków, jeśli przybyli oni na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa po 23.02.2022 r.;
- 3) najbliższej rodziny obywatela Ukrainy w przypadku, gdy obywatel ten posiadał Kartę Polaka, a jego rodzina przybyła na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa po 23.02.2022 r.

W dalszej części omówienia będą oni opisywani zbiorczym pojęciem „obywatele Ukrainy”.

3.2. Sposób powierzenia pracy

Obywatela Ukrainy legalnie przebywającego na terytorium RP można zatrudnić na takich samych zasadach co obywatela Polski. Jedyną faktyczną różnicą jest obowiązek powiadomienia przez organ powierzający pracę w terminie 14 dni od dnia podjęcia pracy przez obywatela Ukrainy, powiatowy urząd pracy właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu o powierzeniu wykonywania pracy temu obywatelowi.

Powiadomienie odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego praca.gov.pl. W powiadomieniu przekazuje się następujące dane:

- 1) informacje dotyczące podmiotu powierzającego pracę:**
 - a) nazwę albo imię (imiona) i nazwisko,
 - b) adres siedziby albo miejsca zamieszkania,
 - c) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej o charakterze służbowym,
 - d) numer identyfikacyjny NIP i REGON – w przypadku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą – albo numer PESEL – w przypadku osoby fizycznej,
 - e) numer wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia – w przypadku podmiotu powierzającego wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy,

który prowadzi agencję zatrudnienia świadczącą usługi pracy tymczasowej,

- f) symbol PKD oraz opis wykonywanej działalności związanej z pracą obywateli Ukrainy;

2) informacje dotyczące obywatela Ukrainy podejmującego pracę:

- a) imię (imiona) i nazwisko; datę urodzenia; płeć; obywatelstwo; rodzaj, numer i serię dokumentu podróży lub innego dokumentu stwierdzającego lub pozwalającego ustalić tożsamość oraz państwo, w którym wydano ten dokument; numer PESEL – jeśli został nadany;

3) rodzaj umowy pomiędzy podmiotem powierzającym wykonywanie pracy a obywatelem Ukrainy;

4) stanowisko lub rodzaj wykonywanej pracy;

5) miejsce wykonywanej pracy.

Rozdział 4

Pomoc socjalna dla osób objętych specustawą

4.1. Jednorazowe świadczenie pieniężne dla osób objętych specustawą

Na podstawie art. 31 specustawy, obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Polski, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ww. ustawy, tj. **obywatelom Ukrainy przybyłym na terytorium Polski po 24 lutego br. i którym został nadany numer PESEL**, przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości **300 zł na osobę**, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Organami rozpatrującymi wniosek o to świadczenie są wójt, burmistrz i prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskującego. W praktyce, wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego składa się na piśmie

w **ośrodku pomocy społecznej** albo w **centrum usług społecznych** gminy właściwej ze względu na miejsce pobytu obywatela Ukrainy. Wniosek taki składa osoba uprawniona, jej przedstawiciel ustawowy, opiekun tymczasowy albo osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem.

Wniosek zawiera dane osoby składającej wniosek lub dane osoby, w imieniu której wniosek jest składany:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) datę urodzenia;
- 3) obywatelstwo;
- 4) płeć;
- 5) rodzaj dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy;
- 6) serię i numer dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy;
- 7) informację o dacie wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 8) adres pobytu;
- 9) dane kontaktowe, w tym numer telefonu lub adres poczty elektronicznej – jeśli je posiada;
- 10) numer PESEL – jeśli został nadany.

Przyznanie przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta jednorazowego świadczenia pieniężnego nie wymaga wydania decyzji (a więc nie można się od negatywnego rozstrzygnięcia odwołać do organu wyższej instancji).

4.2. Świadczenia rodzinne

4.2.1. Uwagi ogólne

Na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 1 specustawy obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Polski, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 tej ustawy, tj. obywatelom Ukrainy przybyłym na terytorium Polski po 23 lutego br., przysługują świadczenia rodzinne, o których mowa w ustawie z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 615).

• Czym są świadczenia rodzinne?

Świadczenia rodzinne to zasiłki i dodatki pieniężne związane z urodzeniem i wychowywaniem dziecka na terytorium Polski. Przyznanie świadczeń rodzinnych jest uzależnione od kryterium dochodowego, tzn. od dochodu na członka rodziny. Świadczenia rodzinne przysługują przez okres zamieszkiwania na terytorium Polski.

Świadczenia rodzinne to:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- 2) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe);
- 3) świadczenia opiekuńcze, takie jak: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne i specjalny zasiłek opiekuńczy;
- 4) świadczenie rodzicielskie.

4.2.2. Zasiłek rodzinny

Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przysługuje obojgu rodzicom lub jednemu z nich, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka lub pełnoletniej osobie uczącej się, niebędącej na utrzymaniu rodziców (jeśli rodzice nie żyją), do ukończenia przez dziecko:

- 1) 18. roku życia lub
- 2) nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21. roku życia, albo
- 3) 24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

• Jakie warunki trzeba spełnić?

Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego jest uzależnione m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Aby go otrzymać, przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie może przekroczyć kwoty **674,00 zł** lub **764,00 zł**, jeśli członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności.

W przypadku, gdy dochód rodziny przekracza kwotę uprawniającą do zasiłku rodzinnego, zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny.

- **Jaka jest wysokość zasiłku rodzinnego?**

Wysokość zasiłku rodzinnego wynosi miesięcznie:

- 1) 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5. roku życia;
- 2) 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5. roku życia do ukończenia 18. roku życia;
- 3) 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18. roku życia do ukończenia 24. roku życia.

Wniosek składa się w **urzędzie gminy lub miasta** właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Wniosek znaleźć można w urzędzie lub na stronie internetowej: <https://empatia.mpips.gov.pl/-/zasilek-rodzinny>

Tam również można znaleźć listę wymaganych dokumentów. W razie niedostarczenia któregoś z dokumentów zostanie się wezwanym do uzupełnienia tego braku. Jeśli dostarczenie któregoś z tych dokumentów byłoby niemożliwe ze względu na trwające działania wojenne w Ukrainie, należy tę okoliczność wyjaśnić na piśmie i poprosić o zwolnienie z obowiązku dostarczenia go.

Do podstawowej kwoty zasiłku rodzinnego przysługują również dodatki z tytułu:

- 1) urodzenia dziecka;
- 2) opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego;
- 3) samotnego wychowywania dziecka;
- 4) wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej;

- 5) kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego;
- 6) podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania;
- 7) rozpoczęcia roku szkolnego.

4.2.3. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe)

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się żywego dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka oraz opiekunowi prawnemu lub faktycznemu dziecka w wysokości **1000 zł**. Prawo do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje osobom, których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty **1922,00 zł**.

- **Jakie są warunki uzyskania becikowego?**

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje, jeżeli matka dziecka pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do dnia porodu. Do wniosku o ustalenie prawa do jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka należy dołączyć zaświadczenie **o pozostawaniu matki dziecka pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do dnia porodu**.

Zaświadczenie o pozostawaniu matki dziecka pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży do dnia porodu mogą wystawić lekarz lub położna.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi należy złożyć **w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka w urzędzie gminy lub gminnym ośrodku pomocy społecznej**. W przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego, wniosek składa się w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia.

Formularz wniosku i listę wymaganych dokumentów można znaleźć na stronie: <https://empatia.mpips.gov.pl/-/zapomoga-z-tytułu-urodzenia-dziecka-tzw-becikowe->

4.2.4. Świadczenia opiekuńcze

Do świadczeń opiekuńczych należą:

- 1) zasiłek pielęgnacyjny;
- 2) specjalny zasiłek opiekuńczy;
- 3) świadczenie pielęgnacyjne.

Zasiłek pielęgnacyjny jest przyznawany w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

- **Komu przysługuje zasiłek pielęgnacyjny?**

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje:

- 1) niepełnosprawnemu dziecku;
- 2) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 3) osobie, która ukończyła 75 lat;
- 4) osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21. roku życia.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje w wysokości **215,84 zł** miesięcznie.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przyznawany jest w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

- **Komu przysługuje specjalny zasiłek opiekuńczy?**

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

- 1) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
- 2) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w wysokości **620,00 zł** miesięcznie.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego wynoszącego **764 zł netto**.

Świadczenie pielęgnacyjne – to świadczenie przysługujące z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

• **Komu przysługuje świadczenie pielęgnacyjne?**

- 1) matce albo ojcu;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka;
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną;
- 4) innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje **niezależnie od dochodów rodziny** i wynosi **2119,00 zł** miesięcznie.

Aby otrzymać świadczenie opiekuńcze, pielęgnacyjne, specjalne świadczenie pielęgnacyjne, należy złożyć wniosek o ustalenie prawa do świadczenia w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania. Wzór formularza oraz lista wymaganych dokumentów są dostępne na stronie internetowej: <https://empatia.mpips.gov.pl/-/zasilek-rodzinny>

4.2.5. Świadczenie rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie jest to typ zasiłku przyznawanego w związku z urodzeniem dziecka, przez okres od 52 do 71 tygodni (w zależności od liczby urodzonych, objętych opieką lub przysposobionych dzieci). Przyznawane jest **niezależnie od kryterium dochodowego** i wynosi **1000 zł** miesięcznie.

- **Komu przysługuje świadczenie rodzicielskie?**

Świadczenie rodzicielskie przysługuje:

- 1) matce albo ojcu dziecka;
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka;
- 3) rodzinie zastępczej, z wyłączeniem rodziny zastępczej zawodowej;
- 4) osobie, która przysposobiła dziecko;
- 5) opiekunowi tymczasowemu.

Świadczenie nie przysługuje, jeżeli:

- 1) pobierany jest zasiłek macierzyński lub odpowiednik zasiłku macierzyńskiego;
- 2) osoba ubiegająca się o świadczenie rodzicielskie zaprzestała sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem;
- 3) w związku z wychowywaniem tego samego dziecka jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna,
- 4) za granicą przysługuje świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego.

Wniosek można złożyć osobiście w urzędzie gminy lub za pośrednictwem portalu Empatia: <https://www.gov.pl/web/rodzina/viii-wiadczenie-rodzicielskie>, gdzie znajduje się również lista wymaganych dokumentów.

4.3. Świadczenie wychowawcze (500+)

Świadczenie wychowawcze (nazywane często „świadczeniem 500+”) jest świadczeniem służącym częściowemu pokryciu wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Pieniądze są wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) obywatelom Ukrainy, którzy przekroczyli granice Polski po 23.02.2022 r. w związku z działaniami wojennymi.

Pieniądze w wysokości 500 zł miesięcznie wypłacane są na każde dziecko, do ukończenia przez nie 18. roku życia. Świadczenie nie jest zależne od dochodów i wypłacane jest w okresach od 1 czerwca do 31 maja roku kolejnego. Świadczenie przekazywane jest w formie bezgotówkowej co miesiąc na wskazany we wniosku numer rachunku płatniczego w Polsce.

• Kto może wnioskować o świadczenie wychowawcze?

Wnioskować o świadczenie wychowawcze może:

- 1) obywatel Ukrainy albo małżonek obywatela Ukrainy, który po 23.02.2022 r. przybył wraz z dzieckiem z Ukrainy do Polski w związku z działaniami wojennymi;
- 2) obywatelka Ukrainy albo żona obywatela Ukrainy, która po 23.02.2022 r. przybyła z Ukrainy do Polski w związku z działaniami wojennymi, a dziecko urodziło się w Polsce;
- 3) obywatel Ukrainy albo małżonek obywatela Ukrainy, który zamieszkał w Polsce przed 24.02.2022 r., ale dziecko, na

- które ubiega się o świadczenie, przybyło z Ukrainy do Polski po 23.02.2022 r. w związku z działaniami wojennymi;
- 4) obywatel innego państwa (np. Polski), który na podstawie orzeczenia polskiego sądu sprawuje opiekę nad dzieckiem, które jest obywatelem Ukrainy i przybyło z Ukrainy do Polski po 23.02.2022 r. w związku z działaniami wojennymi.

Specjalny wniosek o 500+ w języku ukraińskim można złożyć wyłącznie elektronicznie za pomocą Platformy Usług Elektronicznych (PUE) ZUS. W placówkach ZUS są udzielane informacje na temat założenia konta w tym systemie. Jeśli ZUS przyzna świadczenie wychowawcze, nie otrzymuje się decyzji w sprawie, a tylko informację o przyznaniu świadczenia na profil na PUE ZUS, a także e-mailem na adres podany we wniosku.

Obywatel Ukrainy, który chce złożyć wniosek w ZUS, musi przygotować:

- 1) paszporty – osoby składającej wniosek i dziecka lub inne dokumenty tożsamości, na podstawie których przekroczo-
no granicę (jeśli wnioskujący je posiada);
- 2) zaświadczenie o nadaniu polskiego identyfikatora PESEL –
osobie składającej wniosek i dziecku;
- 3) numer rachunku bankowego w Polsce;
- 4) numer telefonu w Polsce i adres e-mail;
- 5) orzeczenie polskiego sądu, jeśli wnioskujący jest opieku-
nem tymczasowym;
- 6) dokument potwierdzający, że wnioskujący sprawuje pieczę
zastępczą nad dzieckiem, jeśli jest taka sytuacja;

- 7) dokument potwierdzający legalność pobytu i dostęp do rynku pracy w Polsce osoby wnioskującej, jeśli przybyła do Polski przed 24.02.2022 r.

4.4. Świadczenie „dobry start”

Na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 3 specustawy obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Polski, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ww. ustawy, tj. obywatelom Ukrainy przybyłym na terytorium Polski po 24 lutego br., przysługuje świadczenie o nazwie „dobry start”. Wsparcie to polega na przyznaniu na każde dziecko raz w roku świadczenia w wysokości **300 zł**.

Świadczenie „dobry start” przysługuje bez względu na dochód rodziny.

Świadczenie „dobry start” przysługuje:

- 1) rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko;
- 2) osobom uczącym się – raz w roku.

Świadczenie „dobry start” przysługuje także opiekunowi tymczasowemu, który sprawuje opiekę nad małoletnim, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób

dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Polsce.

Świadczenie „dobry start” przysługuje w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia:

- 1) przez dziecko lub osobę uczącą się 20. roku życia;
- 2) przez dziecko lub osobę uczącą się 24. roku życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

Świadczenie „dobry start” przysługuje także w przypadku:

- 1) ukończenia 20. roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 20. rok życia;
- 2) ukończenia 24. roku życia przez dziecko lub osobę uczącą się przed rozpoczęciem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko lub osoba ucząca się kończy 24. rok życia – w przypadku dzieci lub osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W przypadku dziecka biorącego udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych świadczenie „dobry start” przysługuje nie wcześniej niż od roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 7. rok życia.

W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwójga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, sprawo-

waną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę świadczenia „dobry start” ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego świadczenia.

Świadczenie „dobry start” nie przysługuje:

- 1) jeżeli dziecko lub osoba ucząca się zostały umieszczone w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie;
- 2) na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego.

Postępowanie w sprawie świadczenia „dobry start” prowadzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Ustalenie prawa do świadczenia „dobry start” oraz jego wypłata następują odpowiednio na wniosek matki, ojca, opiekuna faktycznego, opiekuna prawnego, rodziny zastępczej, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo osoby uczącej się.

Obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 specustawy, prawo do świadczenia „dobry start”, ustala się, poczynwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek, nie wcześniej niż od miesiąca, w którym obywatel

został wpisany do rejestru prowadzonego przez Komendanta Głównego Straży Granicznej – obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium Ukrainy i złożyli wniosek o nadanie numeru PESEL.

W przypadku świadczeń przysługujących na dziecko – również dziecko powinno zostać wpisane do tego rejestru.

Wniosek o przyznanie świadczeń, o których mowa w art. 26 ust. 1 specustawy, zawiera numer PESEL wnioskodawcy oraz, jeżeli występuje, rodzaj, serię i numer dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy, a w przypadku świadczeń przysługujących na dziecko – numer PESEL dziecka oraz, jeżeli występuje, rodzaj, serię i numer dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy.

Wniosek zawiera także odpowiednio:

- 1) dane dotyczące wnioskodawcy, w tym:
 - a) w przypadku rodzica – imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, **numer PESEL**, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – **numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, stan cywilny wnioskodawcy oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu**,
 - b) w przypadku opiekuna faktycznego dziecka, opiekuna prawnego dziecka, rodziny zastępczej, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka i osoby uczącej się – imię,

- nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, **numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu,**
- c) w przypadku dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej i dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej – imię, nazwisko, datę urodzenia, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz adres poczty elektronicznej i numer telefonu, a także nazwę, adres, NIP i REGON placówki, którą kieruje dyrektor;
 - 2) dane dotyczące dzieci, na które wnioskodawca ubiega się o przyznanie świadczenia „dobry start”, w tym:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) adres miejsca zamieszkania,
 - d) obywatelstwo,
 - e) **numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,**
 - f) informacje wynikające z innych dokumentów, w tym oświadczeń, niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia „dobry start”;
 - 3) oświadczenie o uczęszczaniu dziecka do szkoły;
 - 4) oświadczenie o legitymowaniu się przez dziecko orzeczeniem o niepełnosprawności;

- 5) numer rachunku płatniczego w kraju lub numer wydane-
go w kraju instrumentu płatniczego w rozumieniu usta-
wy z 19.08.2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2021 r.
poz. 1907 ze zm.);
- 6) klauzulę następującej treści: „Jestem świadomy odpowie-
dzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”;
- 7) inne dokumenty, w tym oświadczenia, niezbędne do usta-
lenia prawa do świadczenia „dobry start”.

**Wniosek i załączniki do wniosku składane są wyłącznie w po-
staci elektronicznej za pomocą:**

- 1) profilu informacyjnego utworzonego w systemie telein-
formatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń
Społecznych;
- 2) systemu teleinformatycznego banków krajowych oraz
spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych świad-
czących usługi drogą elektroniczną, spełniających wymogi
określone w informacji zamieszczonej na stronie Biuletynu
Informacji Publicznej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 3) systemu teleinformatycznego utworzonego przez ministra
właściwego do spraw rodziny.

Osobie składającej wniosek i załączniki do wniosku, która nie posiada profilu informacyjnego w systemie teleinformatycz-
nym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
profil ten zakłada ZUS.

Przyznanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych świadcze-
nia „dobry start” nie wymaga wydania decyzji.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych udostępnia osobie ubiegającej się o świadczenie „dobry start” informację o przyznaniu świadczenia „dobry start” na jej profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Nieodebranie informacji o przyznaniu świadczenia „dobry start” nie wstrzymuje wypłaty tego świadczenia.

W sprawach odmowy przyznania świadczenia „dobry start”, uchylecia lub zmiany prawa do świadczenia „dobry start” oraz nienależnie pobranego świadczenia „dobry start” Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydaje decyzję. Decyzje, postanowienia, zawiadomienia, wezwania, zaświadczenia, informacje i inne pisma w sprawie świadczenia „dobry start” Zakład Ubezpieczeń Społecznych doręcza osobie ubiegającej się o świadczenie „dobry start” i osobie pobierającej to świadczenie wyłącznie w postaci elektronicznej na jej profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Osoba ubiegająca się o świadczenie „dobry start” i osoba pobierająca to świadczenie doręcza do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pisma wyłącznie w postaci elektronicznej na swoim profilu informacyjnym utworzonym w systemie teleinformatycznym udostępnionym przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

4.5. Rodzinny kapitał opiekuńczy

4.5.1. Uwagi ogólne

Na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 4 specustawy obywatelom Ukrainy przebywającym na terytorium Polski, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ww. ustawy, tj. obywatelom Ukrainy przybyłym na terytorium Polski po 24 lutego br., przysługuje rodzinny kapitał opiekuńczy, jeżeli zamieszkują z dziećmi na terytorium Polski.

• Czym jest rodzinny kapitał opiekuńczy?

Celem kapitału jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Kapitał przysługuje w wysokości **500 zł** albo **1000 zł** miesięcznie na dziecko w rodzinie.

Łączna wysokość wypłaconego kapitału nie może być wyższa niż 12 000 zł na dziecko.

Rodzinny Kapitał Opiekuńczy będzie wypłacany w częściach miesięcznych wynoszących 500 zł. Rodzice będą mogli samodzielnie wskazać, czy chcą otrzymywać Kapitał w wysokości 500 zł przez okres 24 miesięcy, czy w wysokości 1000 zł przez 12 miesięcy.

Świadczenie będzie przysługiwać bez względu na dochód.

- **Komu przysługuje rodzinny kapitał opiekuńczy?**

Prawo do kapitału przysługuje osobom, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z 17.11.2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz.U. poz. 2270), jeżeli zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres, w jakim mają otrzymywać kapitał, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Kapitał przysługuje matce albo ojcu, przez których rozumie się także osobę, która przyjęła dziecko na wychowanie i wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, na drugie i każde kolejne dziecko w rodzinie, jeżeli dziecko to wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki lub ojca.

Kapitał przysługuje od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko ukończyło 12. miesiąc życia, do ostatniego dnia 35. miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym dziecko ukończy 36. miesiąc życia. Oznacza to, że w miesiącu, w którym dziecko kończy 36. miesiąc życia, świadczenie nie będzie już wypłacane.

W przypadku gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną obydwojga rodziców rozwiedzionych, żyjących w separacji lub żyjących w rozłączeniu, sprawowaną w porównywalnych i powtarzających się okresach, kwotę kapitału ustala się każdemu z rodziców w wysokości połowy kwoty przysługującego kapitału.

Matka lub ojciec nie tracą prawa do kapitału mimo śmierci pierwszego dziecka, chyba że śmierć nastąpiła przed urodzeniem się dziecka albo przyjęciem na wychowanie dziecka, w stosunku do którego osoba, która przyjęła je na wychowanie, wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia, na które ubiegają się o ustalenie prawa do kapitału.

Kapitał nie przysługuje, jeżeli:

- 1) dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej;
- 2) rodzic dziecka został pozbawiony władzy rodzicielskiej;
- 3) członkowi rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do kapitału, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

W przypadku gdy matka albo ojciec marnotrawią wypłacany im kapitał lub świadczenie wychowawcze albo wydatkują je niezgodnie z celem, należny kapitał w całości lub w części jest im przekazywany odpowiednio przez kierownika ośrodka pomocy społecznej albo dyrektora centrum usług społecznych w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

4.5.2. Składanie wniosków

Przyjmowaniem wniosków o rodzinny kapitał opiekuńczy, ich rozpatrywaniem oraz wypłatą tego świadczenia zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Wnioski składa się w okresie między pierwszym dniem trzeciego miesiąca poprzedzającego miesiąc ukończenia przez dziecko 12. miesiąca życia a ostatnim dniem pierwszego miesiąca przypadającego po miesiącu ukończenia przez dziecko 12. miesiąca życia, a w przypadku wniosków na dziecko przyjęte na wychowanie, w stosunku do którego osoba, która przyjęła je na wychowanie, wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia – w okresie między pierwszym dniem trzeciego miesiąca poprzedzającego 12. miesiąc liczony od dnia, w którym osoba, która przyjęła dziecko na wychowanie, wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia a ostatnim dniem pierwszego miesiąca przypadającego po 12. miesiącu liczonym od dnia, w którym osoba, która przyjęła dziecko na wychowanie, wystąpiła do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie jego przysposobienia.

W przypadku złożenia wniosku po upływie okresu, o którym mowa wyżej, łączna wysokość kapitału podlega obniżeniu o kwotę 500 zł za każdy miniony miesiąc.

Wniosek zawiera:

- 1) dane dotyczące wnioskodawcy: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość, stan cywilny, adres poczty elektronicznej, numer telefonu oraz informację, czy osoba ubiegająca się o kapitał, członek rodziny tej osoby lub rodzic dziecka wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w państwie, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy o rodzinnym kapitale opiekuńczym;
- 2) dane dotyczące małżonka wnioskodawcy albo drugiego rodzica dziecka w przypadku rodziców wspólnie wychowujących dziecko: imię, nazwisko, datę urodzenia, adres miejsca zamieszkania – w przypadku gdy w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, obywatelstwo, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość;
- 3) dane dotyczące dziecka, na które wnioskodawca ubiega się o kapitał:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) adres miejsca zamieszkania – w przypadku gdy w sprawie mają lub mogą mieć zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego,
 - d) obywatelstwo,
 - e) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,

- f) inne informacje wynikające z innych dokumentów, w tym oświadczeń, niezbędnych do ustalenia prawa do kapitału;
- 4) dane dotyczące pierwszego dziecka:
 - a) imię i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) obywatelstwo,
 - d) numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość,
 - e) inne informacje wynikające z innych dokumentów, w tym oświadczeń, niezbędnych do ustalenia prawa do kapitału;
- 5) numer rachunku płatniczego w kraju lub numer wydane-go w kraju instrumentu płatniczego w rozumieniu ustawy o usługach płatniczych, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

4.6. Dofinansowanie obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna

• Komu przysługuje dofinansowanie?

Dofinansowanie przysługuje na dziecko, które uczęszcza do żłobka, klubu dziecięcego lub korzysta z opieki u opiekuna dziennego, jeśli rodzic nie otrzymuje na to dziecko rodzinnego

kapitału opiekuńczego (RKO). Na dziecko, za ten sam okres, można będzie otrzymać dofinansowanie **albo** rodzinny kapitał opiekuńczy. Dlatego rodzic będzie musiał wybrać rodzaj wsparcia na drugie lub kolejne dziecko w rodzinie w wieku od 12. do 35. miesiąca, które uczęszcza do żłobka, klubu dziecięcego lub znajduje się pod opieką opiekuna dziennego. Rodzic będzie musiał zdecydować, czy chce skorzystać z dofinansowania czy rodzinnego kapitału opiekuńczego.

Z dofinansowania będą więc mogli skorzystać rodzice:

- 1) na dziecko pierwsze i jedyne w rodzinie,
 - 2) na dziecko pierwsze z rodzin, w których kolejne dziecko jest objęte rodzinnym kapitałem opiekuńczym,
 - 3) na dziecko w wieku przed ukończeniem 12. miesiąca i po ukończeniu 36. miesiąca życia
- jeśli dziecko uczęszcza do żłobka, klubu dziecięcego lub korzysta z opieki opiekuna dziennego.

• Jaka jest kwota dofinansowania?

Dofinansowanie wynosi maksymalnie 400 zł miesięcznie na dziecko, nie więcej niż wysokość opłaty ponoszonej przez rodziców za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna. Do opłaty za pobyt dziecka w placówce nie wlicza się opłaty za wyżywienie. Dofinansowanie będzie wypłacane na rachunek bankowy placówki, do której uczęszcza dziecko.

- **Jak złożyć wniosek?**

Wniosek składa rodzic lub opiekun tymczasowy.

Wniosek o dofinansowanie można składać **od 1.04.2022 r.**, tylko elektronicznie, przez:

- 1) Platformę Usług Elektronicznych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – <https://www.zus.pl/portal/logowanie.npi>;
- 2) portal Empatia – <https://empatia.mpips.gov.pl/>;
- 3) bankowość elektroniczną.

Rozdział 5

Wsparcie dla osób udzielających zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy

Na podstawie art. 13 specustawy, każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewni zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy (i ich małżonkom), którzy przyjechali do Polski po 23.02.2022 r. w związku działaniami wojennymi, może być przyznane, na jego wniosek, świadczenie pieniężne z tego tytułu nie dłużej niż za okres faktycznego zakwaterowania, nie dłuższy niż **120 dni**. Okres wypłaty świadczenia może być przedłużony w szczególnie uzasadnionych przypadkach.

Kwota świadczenia dla osób udzielających zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy wynosi **40 zł za osobę dziennie**. Kwota ta może być podwyższona przez wojewodę w przypadku:

- 1) zapewniania zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy przed dniem wejścia w życie ustawy;

- 2) gdy podmiotem zapewniającym zakwaterowanie i żywienie obywatelom Ukrainy jest jednostka organizacyjna, osoba prawna albo przedsiębiorca.

Wnioski przyjmują **urzędy gmin właściwe dla miejsc zakwaterowania osób, którym udzielono zakwaterowania i żywienia**. Pracownicy socjalni z gminnych ośrodków pomocy społecznej mają prawo kontrolować faktyczne zakwaterowanie i jego warunki. Jeśli warunki zakwaterowania i żywienia zagrożają życiu lub zdrowiu osób, którym są udzielane, świadczenie nie przysługuje.

Warto też wspomnieć, że specustawa uchyla wobec wynajmujących lub użyczających lokale mieszkalne na użytek obywateli Ukrainy niektóre regulacje zawarte w ustawie z 2.03.2020 r. o ochronie praw lokatorów oraz ustawie o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.). Regulacje te ograniczały możliwości eksmisji z lokali mieszkalnych i nakazywały właścicielowi wskazać inny lokal mieszkalny, w którym najemca może zamieszkać po eksmisji, jeśli zawarto umowę najmu okazjonalnego.

Wykaz aktów prawnych

- Dyrektywa Rady 2001/55/WE z 20.07.2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między Państwami Członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami (Dz.Urz. WE L 212, s. 12)
- Ustawa z 12.03.2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 583 ze zm.)
- Ustawa z 23.03.2022 r. o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. poz. 683)
- Ustawa z 17.11.2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz.U. poz. 2270)
- Ustawa z 12.12.2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2021 r. poz. 2354)
- Ustawa z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2022 r. poz. 447)
- Ustawa z 28.11.2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 615)

Ustawa z 13.06.2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1108 ze zm.)

Rozporządzenie Rady Ministrów z 15.06.2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji Rządowego Programu „Dobry start” (Dz.U. poz. 1092)

Uchwała Nr 80 Rady Ministrów z 30.05.2018 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu „Dobry start” (M.P. poz. 514)

Kontakt dla osób potrzebujących pomocy

Centrum Pomocy Cudzoziemcom Fundacji Ocalenie

Biuro w Warszawie

poniedziałek – piątek

9:00–17:00

ul. Krucza 6/14a

00-537 Warszawa

fax: +48 22 828 50 54

e-mail: **cpc@cpc.org.pl**

web: <https://ocalenie.org.pl/>

Biuro w Łomży

poniedziałek – piątek

8:00–16:00

ul. Sadowa 8

18-400 Łomża

e-mail: biuro@ocalenie.org.pl

Biuro w Łodzi

poniedziałek, wtorek: 15:00–19:00

środa, czwartek, piątek: 8:00–12:00

ul. Narutowicza 8/10

90-135 Łódź

e-mail: cw@cw.lodz.pl

web: <https://cw.lodz.pl>

Зміст

Вступ	65
--------------------	-----------

1 Розділ

Тимчасовий захист на території Республіки Польща та Європейського Союзу (Томаш Петшак)	67
---	-----------

2 Розділ

Закон про допомогу громадянам України (спеціальний закон) – законність перебування (Аліція Сукенник)	75
2.1. Загальні положення	75
2.2. Перетин кордону	77
2.3. Надання номера PESEL та довіреного профілю	78
2.4. Продовження дозволу на проживання	80

3 Розділ

Працевлаштування громадян України (Тадеуш Колодзей)	81
3.1. Суб'єкти	81
3.2. Спосіб надання робочого місця	82

4 Розділ**Соціальна допомога особам, на яких поширюється****дія спеціального закону 84**

- 4.1. Одноразова грошова допомога особам, на яких
поширюється дія спеціального закону
(*Томаш Петшак*) 84
- 4.2. Допомога сім'ям (*Томаш Петшак*) 86
 - 4.2.1. Загальні положення 86
 - 4.2.2. Сімейна допомога 87
 - 4.2.3. Одноразова допомога при народженні
дитини (т. зв. *besikowe*) 89
 - 4.2.4. Опікунська допомога 90
 - 4.2.5. Батьківська допомога 94
- 4.3. Допомога на виховання дітей (500+) 95
- 4.4. Допомога «Добрий старт» 97
- 4.5. Сімейна матеріальна допомога 104
 - 4.5.1. Загальні положення 104
 - 4.5.2. Подання заявок 107
- 4.6. Додаткове фінансування, що передбачає
зменшення оплати за перебування дитини
в яслах, дитячому клубі або з нянею
(*Томаш Петшак*) 109

5 Розділ**Підтримка людей, які забезпечують проживання****та харчування громадян України (*Томаш Петшак*) 112****Перелік нормативно-правових актів 115****Контакти для осіб, які потребують допомоги 117**

Вступ

Видавництво Wolters Kluwer Polska та Фонд Ocalenie створили цей poradnik для людей, які були змушені втікати з України до Польщі, а також для тих, хто займається допомогою біженцям з України в Польщі.

Інформація, представлена у poradniku, буде зрозумілою для людей, які не часто мали справу з положеннями законодавства, але хочуть зрозуміти правове становище біженців з України в Польщі та можливості легалізації їхнього перебування, роботи та соціальної підтримки. Усі матеріали були підготовлені трьома мовами – польською, українською та російською, з урахуванням якнайширшої аудиторії. Також враховано питання тимчасового захисту, наданого головою Управління у справах іноземців у Польщі громадянам інших країн, ніж Україна, якщо вони втекли з території України у зв'язку з бойовими діями. Крім того, описано порядок звернення за фінансовою підтримкою осіб, які забезпечують проживання та харчування біженців з України.

Сподіваємося, що порадник допоможе Вам знайти відповіді на найчастіші запитання щодо становища людей, які втекли з України до Польщі через війну.

1 Розділ

Тимчасовий захист на території Республіки Польща та Європейського Союзу

Рада Європейського Союзу 04.03.2022 р. ухвалила рішення запровадити механізм тимчасового захисту осіб, які покинули Україну внаслідок війни. Це механізм захисту, який раніше не використовувався і відрізняється від наявних у національному законодавстві Польщі норм, що надають дозвіл на тимчасове проживання та міжнародний захист.

- **Що таке тимчасовий захист?**

Тимчасовий захист впливає з директиви 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року Ради ЄС про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та наслідків цього (Оф. вісник ЄС, частина L 212, с. 12). Це форма захисту, яка гарантує законний в'їзд і перебування,

а також право на роботу, матеріальну та медичну допомогу особам, які втікають з України у зв'язку з війною, зазначені у виконавчому рішенні Ради ЄС від 3 березня 2022 року. Тимчасовий захист діє у всіх державах-членах Європейського Союзу, але сама директива встановлює лише мінімальний стандарт наданого захисту. Держави-члени ЄС можуть вирішувати, чи надати більше прав особам, які змушені втікати з України. Польща вирішила забезпечити більший захист громадянам України та членам їх подружжя, які не мають громадянства України в Законі від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї країни (Вісник законів п. 583 зі змінами) (так званий «спеціальний закон»), а деякі з інших категорій осіб, які втікають з України, мають право на тимчасовий захист на підставі вищезгаданого імплементаційного рішення Ради ЄС.

Положення «спеціального закону», що стосуються громадян України, обговорюються в інших розділах цього poradника. У цьому розділі ми обговорюємо лише положення, що застосовуються до осіб, яким надано тимчасовий захист згідно з виконавчим рішенням Ради ЄС, а не до осіб, на яких поширюються положення «спеціального закону».

• Хто має право на тимчасовий захист у Польщі?

Тимчасовий захист надається:

- 1) особам без громадянства або громадянам третіх країн (крім України), які можуть довести, що вони легаль-

но перебували в Україні до 24 лютого 2022 року на підставі дійсного дозволу на постійне проживання, виданого відповідно до законодавства України, та не можуть безпечно повернутися до країни або регіону походження;

- 2) особам без громадянства або громадянам третіх країн (та членам їх сімей), які до 24 лютого 2022 року користувалися міжнародним або еквівалентним національним захистом в Україні.

• **Хто вважається членом сім'ї особи, яка має право на тимчасовий захист?**

Членом сім'ї особи, яка має право на тимчасовий захист, вважається:

- 1) член подружжя;
- 2) неповнолітні та неодружені діти чи діти подружжя, незалежно від того, народжені вони у шлюбі, поза шлюбом чи усиновлені;
- 3) інші близькі родичі, які на момент настання обставин, що призвели до масового напливу переміщених осіб, повністю або частково перебували на утриманні уповноваженої особи, проживали разом однією сім'єю.

• **Кому не надається тимчасовий захист?**

Тимчасовий захист не надається:

- 1) громадянам третіх країн або особам без громадянства, які перебували в Україні до 24 лютого 2022 року на під-

ставі посвідки на тимчасове проживання, візи або не мали дійсних посвідок на проживання;

- 2) громадянам третіх країн або особам без громадянства, які мали посвідку на постійне проживання в Україні до 24 лютого 2022 року, але можуть безпечно та на довгий період повернутися до своєї країни чи регіону походження.

Однак особи, зазначені в пунктах 1 і 2, повинні бути допущені на територію Союзу з гуманітарних міркувань без потреби в наявності дійсної візи чи достатніх засобів для існування, чи дійсного проїзного документа для безпечно-го переїзду та повернення до їхньої країни чи регіону походження.

Керівник Управління у справах іноземців може (але не зобов'язаний) відмовити у наданні тимчасового захисту особам, які відповідають критеріям тимчасового захисту, але щодо яких є обґрунтовані підозри, що:

- 1) вони вчинили злочин проти миру, воєнний злочин або злочин проти людства у розумінні положень міжнародного права, що стосуються цих злочинів;
- 2) вони вчинили за межами території Республіки Польща і до прибуття на цю територію з метою користування тимчасовим захистом злочин не політичного характеру;
- 3) вони вчинили дії, що суперечать цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй;
- 4) їхній в'їзд або перебування може становити загрозу безпеці держави;

- 5) були засуджені остаточним вироком за такий злочин, характер якого свідчить про те, що їхнє перебування на території Республіки Польща може становити загрозу для її громадян.

• **У чому полягає тимчасовий захист?**

Тимчасовий захист гарантує переміщеним особам законне перебування в Польщі протягом одного року. Якщо перешкоди для безпечного повернення в країну походження зникають, його можна продовжити ще на 6 місяців, але не більше ніж у 2 рази (усього на рік).

Тимчасовий захист забезпечує керівник Управління у справах іноземців (вул. Таборова 33, 02-699 Варшава). Там, а також в офісі в Бялій-Подляській (вул. Докудовська 19) можна безкоштовно подати заявку на отримання довідки, що підтверджує використання тимчасового захисту. Ця довідка – єдиний документ, що підтверджує використання тимчасового захисту на території Польщі.

Для отримання довідки необхідно подати:

- 1) паспорт та його копію (за наявності);
- 2) документи, які підтверджують, що до 24 лютого цього року ви отримали міжнародний захист в Україні або перебували в Україні на законних підставах дійсної посвідки на постійне проживання;
- 3) документи або докази того, що неможливо безпечно повернутися до країни або регіону походження.

Крім того, особам, які користуються тимчасовим захистом, керівник Управління у справах іноземців забезпечує (за запитом) проживання, харчування та медичне обслуговування або грошову допомогу. Ця допомога надається (залежно від наявних ресурсів) на термін не менше 2 місяців і до закінчення терміну дії документа, що підтверджує використання тимчасового захисту. Медична допомога надається на підставі договору, укладеного між керівником Управління у справах іноземців та медичним працівником.

Наразі медичну допомогу надає Petra Medica Sp. z.o.o., розташована у Варшаві за адресою вул. Гроховська 166, в рамках якої працює гаряча лінія для іноземців, н.т.: 22112-02-06, з понеділка по п'ятницю, з 8:00 до 16:00 або за адресою електронної пошти: cudzoziemcy@petramedica.pl.

Начальник Управління забезпечує медичне обслуговування, проживання та харчування іноземцю, якому надається тимчасовий захист, який **виконує роботу або веде підприємницьку діяльність**, з урахуванням розміру доходу, який отримує іноземець.

Особи, які користуються тимчасовим захистом, можуть **працювати в Польщі без дозволу**. Вони також можуть вести економічну діяльність.

Особи віком до 18 років, які користуються тимчасовим захистом, мають право на безкоштовну освіту в Польщі.

Особа, яка користується тимчасовим захистом, має право на **возз'єднання з сім'єю** (див. питання «Хто вважається членом сім'ї...»). Допомогу у возз'єднанні з сім'єю пропонує керівник Управління у справах іноземців. У такому випадку члену сім'ї видається віза та довідка про тимчасовий захист.

- **Отримавши тимчасовий захист у Польщі, чи можна поїхати в іншу країну Європейського Союзу та подати заявку на тимчасовий захист?**

У іноземця, що користується тимчасовим захистом, є можливість переміщення з території Республіки Польща на територію іншої держави-члена Європейського Союзу. Це роблять на прохання керівника Управління у справах іноземців і лише за згодою іноземця, зокрема з метою возз'єднання з членом сім'ї, який користується тимчасовим захистом на території іншої держави-члена Європейського Союзу.

Крім того, особа, яка користується тимчасовим захистом у Польщі, може отримати шенгенську візу в дипломатичному представництві іншої держави-члена ЄС і подорожувати в межах Шенгенської зони 90 днів протягом 180-денного періоду, але не може користуватися правами, які випливають із тимчасового захисту в інших країнах-членах Європейського Союзу (їх можна використовувати лише в країні, яка надала їм тимчасовий захист, тобто в Польщі).

- **Чи можна подати заяву про міжнародний захист, маючи тимчасовий захист?**

Так. Якщо розгляд клопотання про міжнародний захист не було завершено до закінчення строку тимчасового захисту, воно завершується після закінчення цього строку. Державою-членом Європейського Союзу, компетентною розглядати заяву про надання міжнародного захисту особі, яка користується тимчасовим захистом, є країна, яка дала згоду на допуск цієї особи на свою територію.

2 Розділ

Закон про допомогу громадянам України (спеціальний закон) – законність перебування

2.1. Загальні положення

Законом від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України, у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави, було врегульовано становище громадян України, які вже перебувають на території Республіки Польща та в'їжджають на її територію лише через загрозу з 24 лютого 2022 року. Тимчасові рішення, застосовувані до 12 березня 2022 року, замінено комплексними нормативними актами. **Закон захищає громадян України, які прибули до Польщі з 24 лютого 2022 року на 18 місяців (із можливістю продовження цього терміну), а виїзд за територію країни більше ніж на місяць унеможлиблює повернення до Польщі.** Остання можлива дата в'їзду до Польщі на особливих умовах буде зазначена в постанові Ради міністрів.

Спеціальний закон легалізує перебування осіб, які мають карту поляка, та громадян України (враховуючи також членів подружжя громадян України), які прибувають з її території у зв'язку з бойовими діями, які ведуться на території держави. Перетин польського кордону не обов'язково має бути здійснений саме з України. Захист також поширюється на громадян України та їх подружжя, які внаслідок бойових дій перетнули кордони інших країн, а потім приїхали до Польщі і хочуть там залишитися. На таких осіб поширюється тимчасовий захист у розумінні Закону від 13 червня 2003 р. про надання захисту іноземцям на території Республіки Польща (Вісник законів з 2021 р. п. 1108 зі змінами), проте до нього були внесені численні зміни.

На дещо інших умовах легальне перебування в Польщі осіб зі статусом біженця, які беруть участь у процедурі надання притулку, які заявили про свій намір приєднатися до цієї процедури, які до цього часу мали посвідку на проживання (постійне, тимчасове, толерантне або довгострокове проживання в Європейському Союзі) або на них поширюється додатковий захист. Закон не регулює становище осіб інших національностей, які в'їжджають до Польщі з території України.

Що стосується правил перетину кордону, то було докладено зусиль, щоб забезпечити найбільш ефективну та дієву евакуацію, що вплинуло на кількість формальностей, які виконуються під час в'їзду з метою їх відстрочення. Особливі правила також застосовуються до продовжен-

ня законного перебування осіб, які знаходились у Польщі до початку збройного конфлікту. Професійна діяльність, а також право на користування соціальними, освітніми та медичними пільгами були врегульовані так, щоб мінімізувати негативні наслідки виїзду з рідної території для громадян України, таким чином зрівнявши їх правове становище з громадянами Польщі.

2.2. Перетин кордону

Наразі для в'їзду до Польщі не потрібна віза чи дійсний паспорт. Рекомендується взяти **будь-який документ, що посвідчує особу (у тому числі застарілий)**, а у випадку неповнолітніх – свідоцтво про народження. Особи, які не мають жодних документів, можуть бути допущені до Польщі відповідно до ст. 32 Закону від 12.12.2013 р. про іноземців (Вісник законів з 2021 р. п. 2354), за згодою начальника прикордонної служби на строк до 15 днів (а потім легалізувати своє перебування на підставі спеціального закону). Начальник прикордонної служби веде реєстр осіб, які в'їжджають до Польщі, до якого він робить запис під час перетину кордону або після подання нижче описаної заяви на присвоєння номеру PESEL.

Неповнолітні, які перетинають кордон без супроводу батьків або законних опікунів, повинні мати нотаріально засвідчену згоду батьків на виїзд із країни під супроводом особи, з якою неповнолітній фактично перебуває. Відсут-

ність згоди не повністю виключає в'їзд на територію країни, але може вплинути на особу тимчасового опікуна, призначеного судом. Міністр у справах сім'ї веде Реєстр неповнолітніх, до якого заносяться неповнолітні, які прибули на територію Польщі без супроводу, або ті, хто перебував у прийомній сім'ї до прибуття.

Тимчасовою процедурою головного ветеринарного лікаря щодо поводження з домашніми тваринами, **які супроводжують осіб**, які в'їжджають до Європейського Союзу з України через зовнішній кордон Польщі під час військового конфлікту, було включено до в'їзду до Польщі з домашніми тваринами. Собаки, коти та фретки наразі не повинні мати вакцинацію від сказу та чіп. Досить заповнити на кордоні декларацію, яка включає місце перебування цільової тварини або надання тварині тимчасової ізоляції та вакцинації на території Польщі. Інші домашні тварини можуть в'їжджати в країну без процедурних обмежень.

2.3. Надання номера PESEL та довіреного профілю

Перебування громадянина України на території Польщі вважається законним на підставі заяви про надання номера PESEL. З 16.03.2022 року заявку на номер PESEL можна подати в будь-якому офісі гміни. **Для осіб, які не були зареєстровані начальником прикордонної служби при в'їзді, заява подається протягом 90 днів після перетину кордону.**

Ідентичність особи, яка подає заявку на отримання номера PESEL, підтверджується на підставі документа, що посвідчує особу (включаючи застарілий документ) або декларації, поданої з усвідомленням кримінальної відповідальності (номер надається за умови, що ви не маєте документ, який посвідчує особу на момент перетину кордону).

Реєстр осіб, яким присвоєно номер PESEL, веде міністр цифрової політики. При оформленні номера, громадянин України може дати згоду на створення довіреного профілю, який підтвердить його особу. За запитом також можна отримати роздруківку з персональними даними зі створеного профілю. У разі відсутності роздруківки підтвердження особи, в майбутньому контакти з установами можна здійснювати за допомогою профілю в мобільному додатку. Відповідно до ст. 9 п. 2, спеціального закону: «Автоматично створений довірений профіль містить адресу електронної пошти та номер мобільного телефону, зазначені у заяві, описаній у ст. 4 п. 1, та відмітку про підтвердження особи в порядку, передбаченому п. 6». Цитована ст. 9 п. 6 регламентує зазначені вище допустимі способи встановлення особи.

Фотографування з метою присвоєння номера PESEL може фінансуватися та організовуватися владою гміни.

2.4. Продовження дозволу на проживання

Окремі нормативні акти встановлюють правила продовження перебування на території Республіки Польща для осіб, які перебували в Польщі до початку збройного конфлікту, але їхнє законне перебування закінчилося під час війни.

Згідно з положеннями, національні візи та посвідки про тимчасове перебування продовжено до 31 грудня 2022 року. Карти на проживання, польські документи, що посвідчують особу, та дозволи на толерантне перебування, термін дії яких закінчується після 24 лютого 2022 року, будуть продовжені на 18 місяців, однак протягом цього періоду вони не нададуть вам права на виїзд з території країни. Особи, на яких поширюється зобов'язання стосовно повернення або які підлягають процедурі добровільного повернення, також можуть легально перебувати в Польщі на 18 місяців довше. На такий же період буде продовжено термін перебування на підставі шенгенської візи та дозволу на проживання, виданих європейською державою.

3 Розділ

Працевлаштування громадян України

3.1. Суб'єкти

- **На кого поширюється спрощене працевлаштування, передбачене спеціальним законом?**

Спрощення в працевлаштуванні, передбачені спеціальним законом, стосуються:

- 1) громадян України, які на законних підставах знаходяться на території Республіки Польща;
- 2) членів подружжя громадян України, якщо вони прибули на територію Республіки Польща з території України після 23 лютого 2022 року, у зв'язку з бойовими діями, що відбуваються в цій країні;
- 3) найближчих родичів громадянина України, якщо цей громадянин мав карту поляка і його сім'я прибула на територію Республіки Польща з території України у зв'язку з бойовими діями, які велися на території цієї країни після 23 лютого 2022 року;

У наступній частині обговорення вони будуть описані збірним терміном «громадяни України».

3.2. Спосіб надання робочого місця

Громадянин України, який легально проживає на території Республіки Польща, може бути працевлаштований на тих самих умовах, що і громадянин Польщі. Єдина реальна відмінність полягає в обов'язку органу, який доручає роботу, повідомити повітове управління праці за місцезнаходженням або місцем проживання суб'єкта про доручення роботи цьому громадянину протягом 14 днів від початку роботи громадянином України.

Повідомлення здійснюється через електронну систему на сайті – prasa.gov.pl. У повідомленні вказуються такі дані:

1) відомості про особу, яка доручає виконання робіт:

- а) назва або ім'я (імена) та прізвище;
- б) адреса місцезнаходження або місця проживання;
- в) номер телефону або адреса службової електронної пошти;
- г) ідентифікаційний номер NIP та REGON – у випадку суб'єкта господарювання – або номер PESEL – у випадку фізичної особи;
- г) номер запису в реєстрі суб'єктів, що здійснюють агентства з працевлаштування, – у разі доручення роботи юридичною особою громадянину України,

який керує агентством зайнятості з надання послуг з тимчасової роботи;

д) символ польської класифікації видів діяльності (PKD) та опис діяльності, пов'язаної з роботою громадян України;

2) відомості про громадянина України, який виконує роботу:

а) ім'я (імена) та прізвище; дата народження; стать; громадянство; тип, номер і серія проїзного документа або іншого документа, що підтверджує або засвідчує особу, а також країна, в якій видано документ; номер PESEL, якщо його присвоєно;

3) вид договору між суб'єктом, який доручає виконання роботи, та громадянином України;

4) посада або вид виконуваної роботи;

5) місце виконуваної роботи.

4 Розділ

Соціальна допомога особам, на яких поширюється дія спеціального закону

4.1. Одноразова грошова допомога особам, на яких поширюється дія спеціального закону

На підставі ст. 31 спеціального закону громадяни України, які проживають на території Польщі, перебування яких вважається законним відповідно до ст. 2 п. 1 вищезгаданого закону, тобто **громадяни України, які прибули на територію Польщі після 24 лютого цього року та яким присвоєно номер PESEL**, мають право на допомогу у вигляді одноразової грошової виплати у розмірі **300 злотих на особу**, призначеної на утримання, зокрема на покриття витрат на харчування, одяг, взуття, особисту гігієну, продукти та плату за житло.

Органами влади, які розглядають заяву на отримання цієї пільги, є вїйт, мер та президент міста, які мають компетенцію за місцем проживання заявника. На практиці заява

про виплату одноразової грошової допомоги подається у письмовій формі до **центру соціального захисту (OPS)** населення або **центру соціальних послуг (CUS)** гміни за місцем проживання громадянина України. Таку заяву подає уповноважена особа, її законний представник, тимчасовий опікун або особа, яка фактично опікується дитиною.

Заява містить дані особи, яка подає заяву, або дані особи, від імені якої подається заява:

- 1) ім'я (імена) та прізвище;
- 2) дата народження;
- 3) громадянство;
- 4) стать;
- 5) вид документа, що є підставою для перетину кордону;
- 6) серія та номер документа, що є підставою для перетину кордону;
- 7) відомості про дату в'їзду на територію Республіки Польща;
- 8) адреса проживання;
- 9) контактні дані, включаючи номер телефону або адресу електронної пошти – за наявності;
- 10) Номер PESEL – якщо він виданий.

Надання одноразової грошової допомоги головою гміни, мером чи президентом міста не потребує винесення рішення (тому оскаржити негативне рішення до органу вищої інстанції не можна).

4.2. Допомога сім'ям

4.2.1. Загальні положення

На підставі статті 26 параграфу 1 пункту 1 спец закону від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави, громадяни України, перебування яких у Польщі вважається законним відповідно до статті 2 параграфу 1 вищезгаданого закону, тобто громадяни України, які прибули на територію Польщі після 24 лютого цього року, мають право на сімейні виплати, зазначені в Законі від 28 листопада 2003 року про сімейні виплати (Вісник законів від 2022 року, пункт 615).

• Що таке сімейні пільги?

Сімейні виплати включають низку пільг та грошових надбавок, пов'язаних із народженням та вихованням дитини в Польщі. Надання сімейної допомоги залежить від критерію доходу, тобто доходу на одного члена сім'ї. Сімейні пільги виплачуються на період проживання на території Польщі.

Сімейні пільги – це:

- 1) сімейна допомога та надбавки до сімейної допомоги;
- 2) одноразова допомога при народженні дитини (т. зв. *besikowe*);

- 3) опікунська допомога, як-от: пільги по догляду, допомога по догляду та надбавка на спеціальний опікунський догляд;
- 4) батьківська допомога.

4.2.2. Сімейна допомога

Сімейна допомога призначена для часткового покриття витрат на утримання дитини. На неї мають право обидва батьки або один із них, законний або фактичний опікун дитини або повнолітня особа, яка навчається, та не перебуває на утриманні батьків (якщо батьки померли), доки дитина не досягне:

- 1) 18 років або
- 2) закінчення навчання в школі, але не довше ніж до 21 року, або
- 3) 24 роки, якщо продовжує навчання в школі чи університеті та має посвідчення середньої або тяжкої недієздатності.

• Які умови повинні бути дотримані?

Надання права на сімейну допомогу залежить, зокрема, від відповідності критерію доходу. Для його отримання середньомісячний дохід сім'ї на одну особу або дохід особи, що навчається, не може перевищувати **674,00** злотих або **764,00** злотих, якщо членом сім'ї є дитина, яка має довідку

про недієздатність або довідку про недієздатність середнього чи тяжкого ступеня.

У випадку, якщо дохід сім'ї перевищує розмір, що дає право на сімейну допомогу, сімейна допомога та надбавки до сімейної допомоги сплачуються у розмірі різниці між загальним розміром сімейної допомоги з надбавками та сумою, на яку було перевищено сімейний дохід.

- **Який розмір допомоги на дитину?**

Щомісячний розмір сімейної допомоги становить :

- 1) 95,00 злотих на дитину до 5 років;
- 2) 124,00 злотих на дитину від 5 до 18 років;
- 3) 135,00 злотих для дитини від 18 до 24 років.

Заява подається до управління гміни чи міського управління, компетентного за місцем проживання. Заявку можна знайти в офісі або на сайті:

<https://empatia.mpips.gov.pl/-/zasilek-rodzinny>

Також там можна знайти перелік необхідних документів. У разі відсутності будь-якого з документів вас попросять надати їх. Якщо доставка будь-якого з цих документів була б неможливою через воєнні дії, що тривають в Україні, цей факт слід пояснити письмово та попросити звільнити від зобов'язання щодо їх надання.

До основного розміру сімейної допомоги належать також надбавки на:

- 1) народження дитини;
- 2) опіку за дитиною під час відпустки по догляду за дитиною;
- 3) самостійне виховання дитини;
- 4) виховання дитини в багатодітній сім'ї;
- 5) навчання та реабілітація недієздатної дитини;
- 6) здобуття дитиною освіти в школі за межами місця проживання;
- 7) початок навчального року.

4.2.3. Одноразова допомога при народженні дитини (т. зв. *besikowe*)

Разова допомога у зв'язку з народженням дитини надається матері чи батькові дитини та законному чи фактичному опікуну дитини у розмірі **1000 злотих**. Право на одноразову допомогу при народженні дитини мають особи, чий дохід на одну особу в сім'ї не перевищує **1922,00 злотих**.

• Які умови для отримання допомоги на дитину?

Одноразова допомога при народженні дитини виплачується, якщо мати дитини перебувала під медичним наглядом не пізніше 10-го тижня вагітності до дня пологів. До заяви про встановлення права на одноразову допомогу при народженні дитини додається довідка про те, що мати ди-

тини перебувала під медичним доглядом не пізніше 10-го тижня вагітності до дня пологів.

Лікар або акушерка можуть видати довідку про те, що мати дитини перебувала під медичним доглядом не пізніше 10 тижня вагітності до дня пологів.

Заяву про виплату одноразової допомоги необхідно подати протягом 12 місяців з дня народження дитини до управління гміни або центру соціальної допомоги гміни. Якщо заява стосується дитини, яка знаходиться під юридичною або фактичною опікою, чи усиновленої дитини, заява подається протягом 12 місяців з дня взяття дитини під піклування чи усиновлення, але не пізніше як до досягнення нею 18 років.

Форму заявки та перелік необхідних документів можна знайти за посиланням: <https://empatia.mpips.gov.pl/-/zapomoga-z-tytulu-urodzi-dziecka-tzw-becikowe->

4.2.4. Опікунська допомога

До опікунської допомоги належать:

- 1) пільги по догляду;
- 2) спеціальні пільги для опікунів;
- 3) допомога по догляду.

Пільги по догляду призначаються для часткового покриття витрат, пов'язаних із необхідністю догляду та допомоги іншій особі через неможливість самостійного проживання.

- **Хто має право на пільги по догляду?**

Пільги по догляду призначаються:

- 1) недієздатній дитині;
- 2) недієздатній дитині віком від 16 років за наявності довідки про важку інвалідність;
- 3) особі, яка досягла 75 років;
- 4) недієздатній особі віком від 16 років, що має посвідчення інвалідності середньої тяжкості, якщо недієздатність виникла до 21 року.

Допомога по догляду виплачується щомісячно в розмірі **215,84** злотих .

Допомога по спеціальному опікунському догляду призначається з метою забезпечення постійного догляду особі, яка має довідку тяжкої недієздатності або довідку недієздатності, що свідчить про необхідність постійного чи тривалого догляду чи допомоги іншої особи через суттєво обмежену можливість самостійного існування та необхідність постійної повсякденної участі опікуна дитини в процесі її лікування, реабілітації та виховання.

- **Хто має право на особливі опікунські пільги?**

Допомога по особливому опікунському догляду призначається особам, які зобов'язані сплачувати аліменти, а також подружжю, якщо:

- 1) не працює та не має іншої оплачуваної роботи або
- 2) звільнився з роботи чи іншої оплачуваної роботи.

Надбавка за спеціальний опікунський догляд виплачується щомісячно в розмірі **620,00** злотих.

Надбавка за спеціальний опікунський догляд призначається, якщо загальний дохід сім'ї особи, яка надає догляд, та сім'ї особи, яка потребує опікунства, на одну особу не перевищує критерій доходу **764** злотих нетто.

Допомога по догляду – це допомога у зв'язку із звільненням з роботи або іншої оплачуваної роботи з метою догляду за особою, котра має посвідчення значного ступеня інвалідності або довідки інвалідності із зазначенням необхідності постійного або тривалого догляду чи допомоги іншої особи через значно обмежену можливість самостійного існування та необхідність постійної повсякденної участі опікуна дитини в процесі її лікування, реабілітації та виховання.

• **Хто має право на допомогу по догляду?**

- 1) мати чи батько;
- 2) фактичний опікун дитини;
- 3) особа, яка є кровним родичем сім'ї;
- 4) інші особи, які мають аліментні зобов'язання, за винятком осіб зі значним ступенем інвалідності.

Допомога по догляду призначається, якщо інвалідність особи, яка потребує догляду, настала:

- 1) не пізніше 18 років, або
- 2) під час шкільної чи університетської освіти, але не пізніше 25 років.

Допомога по догляду виплачується **незалежно від доходу сім'ї** і становить **2119,00** злотих на місяць.

Для отримання допомоги по догляду або спеціальної опікунської допомоги по догляду за хворим необхідно подати заяву про встановлення права на допомогу до управління гміни чи міського управління, компетентного за місцем проживання. Шаблон форми та перелік необхідних документів доступні на сайті:

<https://empatia.mpips.gov.pl/-/zasilek-rodzinny>

4.2.5. Батьківська допомога

Батьківська допомога – це вид допомоги, що призначається у зв'язку з народженням дитини на термін від 52 до 71 тижня (залежно від кількості народжених, опікуваних чи усиновлених дітей). Він надається **незалежно від крітєрію доходу** і становить **1000** злотих на місяць.

- **Хто має право на батьківську допомогу?**

Батьківська допомога надається:

- 1) матері або батькові дитини;
- 2) фактичному опікунові дитини;
- 3) прийомній сім'ї, за винятком професійної прийомної сім'ї;
- 4) особі, яка усиновила дитину;
- 5) тимчасовому опікунові.

Допомога не надається, якщо:

- 1) стягується допомога по вагітності та пологах або її еквівалент;
- 2) особа, яка звертається за виплатою батьківської допомоги, припинила особистий догляд за дитиною;
- 3) у зв'язку з вихованням однієї дитини вже встановлено право на батьківську допомогу, надбавку до сімейної допомоги, допомогу по догляду за дитиною, надбавку за особливий догляд або допомогу по догляду за дитиною;
- 4) за кордоном має право на допомогу, подібну до батьківської допомоги.

Заяву можна подати особисто в офісі муніципалітету або через портал Empatia: <https://www.gov.pl/web/rodzina/viii-kieta-rodzicielskie>, де також є перелік необхідних документів.

4.3. Допомога на виховання дітей (500+)

Допомога на виховання дитини (часто її називають «допомогою 500+») – це допомога, яка частково покриває витрати, пов'язані з вихованням дитини, у тому числі на догляд за нею та задоволення її життєво важливих потреб. Гроші виплачує Управління соціального страхування (ZUS) громадянам України, які перетнули кордони Польщі після 23 лютого 2022 року у зв'язку з бойовими діями.

Гроші в розмірі 500 злотих на місяць виплачуються за кожну дитину до 18 років. Допомога не залежить від доходу і виплачується в періоди з 1 червня по 31 травня наступного року. Пільга надається в безготівковій формі щомісяця на номер платіжного рахунку в Польщі, вказаний у заяві.

• Хто може подати заяву на отримання допомоги на дитину?

Подати заяву на отримання допомоги на дитину може:

- 1) громадянин України або члени подружжя громадянина України, що після 23 лютого 2022 року прибув із дитиною з України до Польщі у зв'язку з бойовими діями;

- 2) громадянка України або дружина громадянина України, яка прибула до Польщі з України після 23 лютого 2022 року у зв'язку з бойовими діями, і дитина народилася в Польщі;
- 3) громадянин України або чоловік/дружина громадянина України, який проживав у Польщі до 24 лютого 2022 року, але дитина, на яку претендує на пільгу, прибула з України до Польщі після 23 лютого 2022 року у зв'язку з бойовими діями;
- 4) громадянин іншої країни (наприклад, Польщі), який на підставі рішення польського суду опікується дитиною, яка є громадянином України та прибула з України до Польщі після 23 лютого 2022 року у зв'язку з бойовими діями.

Спеціальну заявку на 500+ українською мовою можна подати лише в електронному вигляді через Платформу електронних послуг (PUE) ZUS. Відділення Управління соціального страхування надають інформацію щодо створення облікового запису в цій системі. Якщо ZUS надає допомогу на дитину, ви отримаєте не рішення з цього питання, а лише інформацію про надання пільги на ваш профіль у Платформі електронних послуг, а також електронною поштою на адресу, вказану в заяві.

Громадянин України, який бажає подати заяву на отримання вказаної допомоги, повинен підготувати:

- 1) паспорти – особи, яка подає заяву, та документи, що посвідчують особу дитини, або інші документи, на

- підставі яких здійснено перетин кордону (за наявності у заявника);
- 2) довідка про надання польського ідентифікатора PESEL – особі, яка подає заяву, та дитині;
 - 3) номер банківського рахунка в Польщі;
 - 4) номер телефону в Польщі та адресу електронної пошти;
 - 5) рішення польського суду, якщо заявник є тимчасовим опікуном;
 - 6) документ, що підтверджує, що заявник здійснює опіку над дитиною, якщо є така;
 - 7) документ, що підтверджує законність перебування та доступу на ринок праці в Польщі заявника, якщо він прибув до Польщі до 24 лютого 2022 року.

4.4. Допомога «Добрий старт»

Відповідно до статті 26 параграфу 1 пункту 3 спеціального закону громадяни України, які проживають на території Польщі і перебування яких вважається законним відповідно до статті 2 параграфу 1 вищезазначеного закону, тобто громадяни України, які прибули на територію Польщі після 24 лютого цього року, мають право на пільгу під назвою «Добрий старт». Ця допомога полягає у наданні допомоги в розмірі 300 злотих на кожну дитину один раз на рік.

Допомога «добрий старт» надається незалежно від доходу сім'ї.

Допомога «добрий старт» надається:

- 1) батькам, фактичним опікунам, законним опікунам, прийомним сім'ям, особам, які керують сімейними будинками дитини, директорам опікуно-освітніх установ, директорам обласних опікувально-терапевтичних центрів – 1 раз на рік для дитини;
- 2) для тих, хто навчається – 1 раз на рік.

Допомога „добрий старт” надається також тимчасовому опікуну, який доглядає за неповнолітньою особою, котра перебуває на території Республіки Польща без опіки повнолітніх, відповідальних за нього відповідно до чинного в Польщі законодавства.

Пільга «добрий старт» надається у зв'язку з початком навчального року до його закінчення:

- 1) дитині або особі, яка навчається у віці 20 років;
- 2) дитині чи особі, яка навчається у віці 24 років – для дітей або осіб, які навчаються та мають довідку про недієздатність.

Допомога «добрий старт» видається також у разі:

- 1) коли дитині або особі, яка навчається, виповнюється 20 років до початку навчального року в календарному році, в якому дитина або особа, яка навчається, досягає 20 років;
- 2) коли дитині або особі, яка навчається, до початку навчального року виповнюється 24 роки у календарному році, в якому дитині або особі, яка навчається, випов-

нюється 24 роки, – для дітей або осіб, які навчаються та мають довідку про недієздатність.

У випадку участі дитини в реабілітаційно-освітніх заходах допомога «добрий старт» призначається не раніше календарного року, у якому дитина досягає 7 років.

У випадку, якщо за рішенням суду дитина перебуває під опікою обох розлучених батьків, які проживають окремо або не пов'язано між собою, здійснюється в порівнянних та повторюваних періодах, розмір допомоги «добрий старт» визначається кожному з батьків у половині розміру пільги, на яку вони мають право.

Допомога «добрий старт» не призначається:

- 1) якщо дитина або особа, яка навчається, влаштована до будинку соціального захисту, притулку для неповнолітніх, виправної колонії, слідчого ізолятора, тюрми, військового училища чи іншого навчального закладу, якщо ці установи забезпечують повне утримання безоплатно;
- 2) дитині до початку однорічної дошкільної підготовки.

Провадження на користь пільги «доброго старту» веде Заклад соціального страхування.

Визначення права на пільгу «добрий старт» та її виплата відбувається відповідно до запиту матері, батька, фактичного опікуна, законного опікуна, прийомної сім'ї, особи,

яка керує сімейним дитячим будинком, директора закладу опіки та виховання, директора обласного лікувально-профілактичного закладу або студента.

Громадянин України, який проживає на території Республіки Польща, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним на підставі статті 2 параграфу 1 Спеціального закону має право на пільгу «добрий старт» починаючи з місяця, в якому було подано заяву, не раніше місяця, в якому громадянин був внесений до реєстру, який веде головнокомандувач прикордонної служби – громадян України, які прибули на територію Республіки Польща з території України у зв'язку з бойовими діями, що ведуться на території України, та подали заявку на отримання номера PESEL.

У разі виплати допомоги на дитину – дитина також має бути занесена до цього реєстру.

Запит про призначення пільг, зазначених у статті 26 параграфу 1 Спеціального закону, включає номер PESEL заявника та, якщо є, тип, серію та номер документа, що є підставою для перетину кордону, а в разі допомоги на дитину – номер PESEL дитини та, якщо є, вид, серія та номер документа, що є підставою для перетину кордону.

Запит також включає, відповідно:

1) дані про заявника, у тому числі:

- а) у випадку з батьками – ім'я, прізвище, дата народження, адреса проживання, громадянство, номер PESEL, а якщо номер PESEL не виданий – номер і серія документа, що підтверджує особу, сімейний стан заявника, а також адресу електронної пошти та номер телефону;**
 - б) у разі фактичного опікуна дитини, законного опікуна дитини, прийомної сім'ї, особи, яка керує сімейним сирітським будинком, та особи, яка навчається, – ім'я, прізвище, дата народження, місце проживання, громадянство, номер PESEL, а якщо номер PESEL не видано – номер і серія документа, що підтверджує особу, а також адресу електронної пошти та номер телефону;**
 - в) у разі директора опікувально-виховного закладу та директора обласного опікувально-терапевтичного закладу – ім'я, прізвище, дата народження, номер PESEL, а якщо номер PESEL не виданий – номер та серія документа, що підтверджує особу, адреса електронної пошти та номер телефону, а також назва, адреса, NIP та REGON об'єкта, яким керує директор;**
- 2) дані про дітей, для яких заявник подає запит на отримання допомоги «добрий старт», включаючи:**
- а) ім'я та прізвище;**
 - б) дату народження;**
 - в) адресу проживання;**

- г) громадянство;
- г) **номер PESEL, а якщо номер PESEL не виданий – номер і серія документа, що підтверджує особу;**
- д) відомості, що випливають з інших документів, у тому числі декларацій, необхідних для встановлення права на пільгу «добрий старт»;
- 3) довідка про те, що дитина відвідує школу;
- 4) довідка про наявність у дитини посвідчення інвалідності;
- 5) номер платіжного рахунка в країні або номер платіжного засобу, випущеного в країні в розумінні Закону від 19 серпня 2011 року про платіжні послуги (Вісник законів від 2021 року, ст. 1907 із змінами);
- 6) пункт: «Мені відомо про кримінальну відповідальність за подання неправдивої документації»;
- 7) інші документи, у тому числі довідки, необхідні для встановлення права на пільгу «хороший старт».

Заява та додатки до заявки подаються виключно в електронній формі через:

- 1) інформаційний профіль, створений у телеінформаційній системі Управління соціального страхування (ZUS);
- 2) систему телеінформаційних вітчизняних банків та кооперативних ощадно-кредитних спілок, що надають послуги в електронному вигляді, що відповідає вимогам, зазначеним в інформації, розміщеній на веб-сайті Публічного інформаційного бюлетеня Управління соціального страхування;

3) систему телеінформації, створеної відповідальним за справи сім'ї міністром.

Особі, яка подає заяву та додатки до заяви і не має інформаційного профілю в системі Управління соціального страхування (ZUS), такий профіль створює працівник ZUS.

Надання пільги «добрий старт» не потребує окремого рішення.

Заклад соціального страхування надає особі, яка подає заяву на отримання допомоги «добрий старт», інформацію про призначення пільги «добрий старт» на його інформаційному профілі. Не отримання інформації про надання пільги «добрий старт» не зупиняє виплату цієї допомоги.

У випадках відмови у наданні допомоги, анулювання або зміни права на допомогу «добрий старт» та неправомірно отриманої допомоги, Заклад соціального страхування виносить рішення. Рішення, постанови, повідомлення, повістки, довідки, відомості та інші листи щодо пільги «добрий старт» надсилаються Закладом соціального страхування особі, яка подає заяву на отримання допомоги «добрий старт», та особі, яка отримує цю допомогу, лише в електронній формі на його інформаційному профілі на Платформі електронних послуг ZUS.

Особа, яка звертається за пільгою «добрий старт», та особа, яка отримує цю пільгу, надає листи до Закладу Соціальної безпеки лише в електронній формі через свій обліковий запис на Платформі електронних послуг ZUS.

4.5. Сімейна матеріальна допомога

4.5.1. Загальні положення

На підставі ст. 26 пар. 1 пункту 4 спеціального закону, громадянам України, які проживають на території Польщі, передбачається право на матеріальну допомогу. Закон розповсюджується на громадян України, котрі прибули на територію Польщі після 24 лютого цього року (ст. 2 пункт 1 вищезазначеного Закону).

- Що таке сімейна матеріальна допомога?**

Метою матеріальної допомоги є часткове покриття витрат, пов'язаних із утриманням дитини, у тому числі по догляду за нею та задоволення її життєвих потреб.

Допомога сплачується у розмірі **500 злотих** або **1000 злотих** на місяць на 1 дитину в сім'ї.

Загальна сума виплаченого капіталу не може перевищувати 12 000 злотих на одну дитину.

Допомога буде виплачуватися щомісяця в розмірі 500 злотих. Батьки зможуть самостійно вказати, чи хочуть отримати виплату в розмірі 500 злотих на 24 місяці, чи в розмірі 1000 злотих на 12 місяців.

Ви матимете право на пільгу незалежно від вашого доходу.

- **Хто має право отримати матеріальну допомогу?**

Згідно зі ст. 2 пункту 1, Закону від 17 листопада 2021 року про сімейний капітал (Вісник законів, ст. 2270), правом на соціальну допомогу наділені особи, котрі проживають на території Республіки Польща протягом періоду, в якому мають отримати допомогу, якщо інше не передбачено положеннями про координацію систем соціального забезпечення або двосторонніми міжнародними договорами про соціальне забезпечення.

Допомога надається матері або батькові, а також особі, котра взяла дитину на виховання та звернулася до суду з питань опіки та піклування, із клопотанням про порушення справи про її усиновлення, на другу та кожную наступну дитину в сім'ї, або якщо дитина живе разом і перебуває на утриманні матері чи батька.

Виплата надається з першого місяця, в якому дитині виповнюється 1 рік, до останнього дня місяця, доки дитині не виповниться 3 роки. Це означає, що в тому місяці, коли

дитині виповнюється 2 роки – допомога більше не виплачуватиметься.

Якщо за рішенням суду дитина перебуває під опікою обох розлучених батьків, які живуть окремо, розмір допомоги передбачається кожному з батьків у розмірі половини суми виплати, що їм буде нарахована.

Мати або батько не втрачають права на виплату, незважаючи на смерть першої дитини, крім випадків, коли смерть настала до народження дитини або до її усиновлення, відносно якої особа, яка прийняла її на виховання, звернулася до суду з питань опіки та піклування про відкриття провадження у справі про його усиновлення, щодо якого вони подають заяву про отримання права на виплату.

Виплата не передбачається, якщо:

- 1) дитина влаштована під опіку;
- 2) батько дитини позбавлений батьківських прав;
- 3) член сім'ї має право на допомогу за кордоном на дитину, якщо дотримані усі передбачені норми соціального забезпечення.

У разі, якщо мати чи батько витрачають кошти, перераховані на утримання дитини, не за цільовим призначенням, належна виплата передається їм повністю або частково відповідно керівником центру соціального захисту або директором центру соціальних служб у матеріальному розмірі, або ж у формі оплати послуг.

4.5.2. Подання заяв

Заклад Соціального Забезпечення несе відповідальність за прийняття заяв на матеріальну допомогу, їх розгляд та виплату.

Заяви подаються в період між першим числом третього місяця, що передує місяцю, коли дитині виповниться 12 місяців, і останнім днем першого місяця, що настає за місяць до 12-місячного віку дитини, а в разі звернення дитина, прийнята на виховання, щодо якої особа, котра прийняла її на виховання, звернулася до суду з питань опіки та піклування з клопотанням про відкриття провадження у справі про її усиновлення, заява подається у період з першого числа третього місяця, що передує 12-му місяцю, рахуючи з дня, коли особа, котра взяла дитину на виховання, звернулася до суду з питань опіки та піклування із заявою про відкриття процедури усиновлення в останній день першого місяця, що настає за 12-м місяцем, відраховується з дня, коли особа, котра взяла дитину на виховання звернулася до суду опіки та піклування з клопотанням про порушення процедури щодо його усиновлення.

Якщо заявка подається після зазначеного вище періоду, загальна сума капіталу зменшується на 500 злотих за кожен попередній місяць.

Необхідні документи:

- 1) дані про заявника: ім'я, прізвище, дата народження, адреса місця проживання, громадянство, номер PESEL, а якщо номер PESEL не виданий – номер і серія документа, що підтверджує особу, сімейний стан, e-mail, адреса, номер телефону та інформація про те, чи працює особа, котра подає заяву на виплату, чи член сім'ї цієї особи або хтось із батьків дитини офіційно працевлаштований, або вважається приватним підприємцем (ст. 10 сек. 1 Закону про соціальну виплату);
- 2) дані про чоловіка/дружину заявника або іншого з батьків дитини, якщо батьки разом виховують дитину: ім'я, прізвище, дата народження, адреса проживання, громадянство, номер PESEL, у разі відсутності номера PESEL, потрібно подати номер і серію документа, що підтверджує особу;
- 3) дані про дитину, на яку заявник претендує для отримання виплати:
 - а) ім'я та прізвище;
 - б) дата народження;
 - в) адреса місця проживання;
 - г) громадянство;
 - г) номер PESEL, у разі відсутності номера PESEL, потрібно подати номер і серію документа, що підтверджує особу;
 - д) іншу інформацію, що впливає з інших документів, включаючи заяви, необхідні для встановлення права на виплату;

- 4) дані про першу дитину:
 - а) ім'я та прізвище;
 - б) дата народження;
 - в) громадянство,
 - г) номер PESEL, у разі відсутності номера PESEL, потрібно подати номер і серію документа, що підтверджує особу;
 - г) іншу інформацію, що впливає з інших документів, включаючи заяви, необхідні для встановлення права на капітал;
- 5) номер платіжного рахунку в країні або номер платіжного інструменту, випущеного в країні стосовно Закону про платіжні послуги, якщо інше не передбачено положеннями про координацію систем соціального забезпечення або двосторонніми міжнародними договорами.

4.6. Додаткове фінансування, що передбачає зменшення оплати за перебування дитини в яслах, дитячому клубі або з нянею

- **Хто має право отримати фінансування?**

Додаткове фінансування надається дитині, яка відвідує ясла, дитячий клуб або яку доглядає няня, якщо хтось із батьків не отримує сімейну соціальну виплату (RKO) для цієї дитини. Протягом того ж періоду дитина матиме право на часткове фінансування **або** соціальну допомогу. Бать-

кам доведеться обрати вид допомоги на другу чи наступну дитину в сім'ї віком від 12 до 35 місяців, яка відвідує ясла, дитячий клуб чи перебуває під опікою годувальниці. Батькам доведеться вирішити, чи хочуть вони отримати пільги або ж соціальну виплату.

Пільги можуть бути передбачені:

- 1) першій та єдиній дитині в сім'ї;
 - 2) першій дитині в сім'ї, у якій друга дитина утримується соціальною допомогою;
 - 3) дитині віком до 1 до 3 років
- якщо дитина відвідує ясла, дитячий клуб або перебуває під опікою годувальниці.

• Яка сума додаткового фінансування?

Додаткове фінансування становить максимум 400 злотих на місяць на 1 дитину, не більше за суму плати, яку батьки сплачують за перебування дитини в яслах, дитячому клубі або годувальниці. У вартість проживання дитини в закладі не входить плата за харчування. Додаткове фінансування буде перераховано на банківський рахунок закладу, який відвідує дитина.

• Як подати заявку?

Заява подається одним із батьків або тимчасовим опікуном.

Заявка на пільги може бути подана з 01.04.2022 тільки в електронному вигляді через:

- 1) Платформу електронних послуг установи соціального страхування – <https://www.zus.pl/portal/logowanie.npi>;
- 2) Портал Empatia – <https://empatia.mpips.gov.pl/>;
- 3) електронний банкінг.

5 Розділ

Підтримка людей, які забезпечують проживання та харчування громадян України

На підставі ст. 13 спеціального закону допомога може бути надана будь-якій юридичній, зокрема фізичній особі, яка веде домашнє господарство і забезпечуватиме проживання та харчування громадян України (та їх подружжя), які прибули до Польщі після 23 лютого 2022 року у зв'язку з військовими діями. У зв'язку з цим, може бути призначена грошова допомога на період фактичного проживання, але не довше 120 днів. Термін виплати допомоги може бути продовжений в особливо обґрунтованих випадках. Розмір пільги для осіб, які забезпечують проживання та харчування громадян України, становить 40 злотих на особу на добу. Ця сума може бути збільшена воєводою у разі:

- 1) забезпечення проживанням та харчуванням громадян України до набрання чинності Закону;

- 2) якщо суб'єктом, що забезпечує проживання та харчування громадян України, є організаційна одиниця, юридична особа або підприємець.

Заявки приймаються муніципальними органами, уповноваженими на розміщення осіб, яким надано житло та харчування. Соціальні працівники міських центрів соціального захисту населення мають право контролювати фактичне проживання та умови його проживання. Якщо умови проживання та харчування загрожують життю чи здоров'ю осіб, яким вони надані, допомога не виплачується.

Також варто зазначити, що спеціальний закон скасовує деякі норми, що є в Законі від 2 березня 2020 року про захист прав орендарів та Законі про спеціальні рішення, пов'язані з попередженням, профілактикою та боротьбою з COVID-19, іншими інфекційними захворюваннями, та спричинених ними кризових ситуацій (Журнал законів від 2021 р., ст. 2095 із змінами). Ці норми обмежували можливість виселення з житлових приміщень і вимагали від орендодавця вказувати інше житло, в якому наймач міг би проживати після виселення, якщо був укладений випадковий договір найму.

Перелік нормативно-правових актів

Директива Ради 2001/55/WE від 20 липня 2001 року про мінімальні стандарти надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийняття таких осіб та їх наслідки (Офіційний вісник Європейського Союзу, частина L 212, s. 12)

Закон від 03.12.2022 р. про допомогу громадянам України у зв'язку з конфліктом на території цієї держави (Вісник законів, ст. 583 із змінами)

Закон від 23.03.2022 про внесення змін до закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави (Вісник законів, ст. 683)

Закон від 17 листопада 2021 року про сімейний капітал (Вісник законів, ст. 2270)

Закон від 12.12.2013 про іноземців (Вісник законів від 2021 року, ст. 2354)

Закон від 09.06.2011 «Про підтримку сім'ї та виховання» (Вісник законів від 2022 року, ст. 447)

Закон від 28 листопада 2003 р. про сімейні виплати (Вісник законів від 2022 р., ст. 615)

Закон від 13 червня 2003 р. про надання захисту іноземцям на території Республіки Польща (Вісник законів від 2021 р., ст. 1108 із змінами)

Розпорядження Ради Міністрів від 15 червня 2021 року «Про детальні умови реалізації Урядової програми «Гарний старт»» (Вісник законів, ст. 1092)

Постанова Ради Міністрів від 30.05.2018 р. № 80 про створення Урядової програми «Добрий старт» (Монітор Польський. поз. 514)

Контакти для осіб, які потребують допомоги

**Центр допомоги іноземцям Фонду Oscalenie
працює з понеділка по п'ятницю з 9.00 до 17.00.**

Офіс у Варшаві

Понеділок – п'ятниця

9:00 – 17:00

вул. Круча 6/14а

00-537 Варшава

факс: +48 22 828 50 54

електронна пошта: cpc@cpc.org.pl

веб-сайт: <https://ocalenie.org.pl/>

Офіс у м. Ломжа

понеділок п'ятниця

8:00-16:00

вул. Садова 8

18-400 Ломжа

електронна пошта: biuro@ocalenie.org.pl

Офіс у Лодзі

Понеділок, вівторок: 15:00 – 19:00

Середа, четвер, п'ятниця: з 8:00 до 12:00

вул. Нарutowича 8/10

90-135 Лодзь

електронна пошта: cw@cw.lodz.pl

веб-сайт: <https://cw.lodz.pl>

Содержание

Вступление	123
Часть 1	
Временная защита на территории Республики	
Польша и Европейского союза (Томаш Петшак)	125
Часть 2	
Закон о помощи гражданам Украины (спецзакон) –	
легальность пребывания (Алиция Сукенник)	133
2.1. Общие положения	133
2.2. Пересечение границы	135
2.3. Присвоение номера PESEL и создание	
доверенного профиля	137
2.4. Продление права на пребывание	138
Часть 3	
Трудоустройство граждан Украины	
(Тадеуш Колодзей)	140
3.1. Субъект трудоустройства	140
3.2. Каким образом происходит трудоустройство	141

Часть 4

Социальная помощь в рамках спецзакона	143
4.1. Единоразовое денежное пособие для лиц, на которые распространяется действие спецзакона (<i>Томаш Петшак</i>)	143
4.2. Семейные дотации (<i>Томаш Петшак</i>)	145
4.2.1. Общая информация	145
4.2.2. Семейное пособие	146
4.2.3. Единоразовая помощь в связи с рождением ребенка (т. н. <i>besikowe</i>)	148
4.2.4. Опекунские пособия	150
4.2.5. Пособия для родителей	153
4.3. Пособие по воспитанию ребенка (500+) (<i>Михал Голец</i>)	154
4.4. Пособие «Хороший старт» (<i>Михал Голец</i>)	156
4.5. Семейный капитал (<i>Михал Голец</i>)	163
4.5.1. Общая информация	163
4.5.2. Подача заявления	166
4.6. Дополнительное финансирование пребывания ребенка в яслях, детском клубе или под опекой дневного опекуна (<i>Томаш Петшак</i>)	168

Часть 5

Поддержка для лиц, предоставляющих проживание и питание гражданам Украины (<i>Томаш Петшак</i>)	171
Список правовых актов	173
Контакт для нуждающихся в помощи	175

Вступление

Издательство Wolters Kluwer Polska и фонд Оцалене отдают в руки пользователя этот справочник, созданный специально для людей, бежавших из Украины в Польшу, а также для тех, кто помогает украинским беженцам в Польше.

В нашем справочнике информация представлена в упрощенной форме, понятной даже пользователю без опыта в сфере законодательства. В статьях детально рассматривается юридическая ситуация беженцев из Украины в Польше, возможности легализовать пребывание, трудоустроиться и получать социальную помощь. С целью охвата широкого круга пользователей справочник разработан в трех языковых версиях – польской, украинской и русской. В нем также содержится информация для лиц, бежавших из Украины в связи с военными действиями, но не имеющих украинского гражданства (в таком случае временная защита предоставляется Главой Управления по делам Иностранцев). Кроме того, в справочнике описан процесс получения финансовой помощи лицами, предоставляющими жилье и питание беженцам из Украины.

Составители выражают надежду, что в данном справочнике пользователь найдет ответы на часто задаваемые вопросы о положении людей, бежавших в Польшу из Украины из-за войны.

Часть 1

Временная защита на территории Республики Польша и Европейского союза

Совет Европейского союза 4 марта 2022 г. принял решение о запуске механизма т. н. временной защиты лиц, бежавших из Украины в связи с войной. Данный механизм никогда не использовался ранее и отличается от польских внутренних законов о разрешении на временное пребывание и о предоставлении временной защиты.

- Что такое временная защита?**

Временная защита обеспечивается на основе Директивы Совета ЕС 2001/55/ЕС от 20 июля 2001 г. о минимальных стандартах предоставления временной защиты в случае массового притока перемещенных лиц, а также о мерах, обеспечивающих баланс усилий государств ЕС в связи с приемом таких лиц и при учете его последствий (Официальный журнал ЕС, N L 212, с. 12). Это форма защиты, гарантирующая легальный въезд и пребывание, право на

трудоустройство, а также на получение медицинской и материальной помощи лицам, выехавшим из Украины в связи с войной. Об этом упоминается в экстренном решении, принятом Советом ЕС 4 марта 2022 г. Механизм временной защиты действует во всех странах ЕС. Следует отметить, что директива определяет лишь **минимальный стандарт временной защиты**, а государства ЕС могут самостоятельно признавать дополнительные права лицам, бежавшим из Украины. Польша предоставляет более широкую защиту лишь гражданам Украины и их супругам, на основании т. н. спецзакона – закона от 12 марта 2022 г. о помощи гражданам Украины в связи с вооруженным конфликтом на территории этого государства (Вестник законов, поз. 583 с изм.). На остальные категории лиц, бежавших из Украины, распространяется временная защита на основе упомянутого выше экстренного решения Совета Европейского союза.

Положения спецзакона в отношении граждан Украины описаны в других разделах этого справочника. В данном разделе описаны положения в отношении лиц, находящихся в Польше под временной защитой на основании экстренного решения Совета ЕС, а не спецзакона.

- **Кому предоставляется временная защита?**

Временная защита предоставляется:

- 1) **лицам, не имеющим гражданства**, а также **гражданам третьих государств** (не Украины), которые в со-

стоянии доказать, что до 24 февраля 2022 г. легально проживали на территории Украины на основании выданного согласно украинскому законодательству и действительного **разрешения на постоянное проживание** и не могут вернуться в страну или регион происхождения из соображений безопасности;

- 2) **лицам, не имеющим гражданства, и гражданам третьих государств** (а также членам их семей), которые до 24 февраля 2022 г. находились в Украине под **международной защитой** или соответствующей национальной защитой.

• **Кто относится к членам семьи лица, на которое распространяется временная защита?**

К членам семьи лица, на которое распространяется временная защита, относятся:

- 1) супруг/а;
- 2) дети, не достигшие совершеннолетия и не состоящие в браке; дети супруга/и, независимо от того, родились ли они в браке, вне брака или являются приемными;
- 3) другие близкие родственники, которые на момент повлекших за собой массовое переселение событий проживали вместе, в качестве одной семьи, и полностью либо частично содержались лицом, находящимся под временной защитой.

- **Кому не предоставляется временная защита?**

Временная защита не предоставляется:

- 1) лицам, не имеющим гражданства, а также гражданам третьих государств, которые до 24 февраля 2022 г. проживали на территории Украины на основании разрешений на временное проживание, виз либо не имели действительных документов пребывания;
- 2) лицам, не имеющим гражданства, а также гражданам третьих государств, которые до 24 февраля 2022 г. проживали на территории Украины на основании **разрешения на постоянное проживание** и могут вернуться в страну или регион происхождения без угрозы для своей безопасности и на постоянной основе.

По гуманитарным соображениям, лица, указанные в п. 1 и 2, должны быть приняты на территории ЕС даже в случае отсутствия у них действительного заграничного паспорта, действительной визы и средств на существование. Им должно быть обеспечено безопасное возвращение в страну или регион происхождения.

Глава Управления по делам Иностранцев **может** (но не должен) отказать иностранцу в предоставлении временной защиты, если в отношении иностранца существуют **обоснованные подозрения** в том, что он:

- 1) совершил преступление против мира и безопасности человечества или военное преступление в понимании международного права;

- 2) совершил преступление неполитического характера перед прибытием на территорию Польши с целью воспользоваться временной защитой;
- 3) совершил действие, противоречащее целям и принципам Организации Объединенных Наций;
- 4) представляет собой угрозу для безопасности государства;
- 5) был осужден по вступившему в законную силу приговору за преступление, в связи с которым пребывание такого лица на территории Польши представляло бы собой угрозу для ее граждан.

• В чем заключается временная защита?

Временная защита гарантирует **легальное пребывание в Польше в течение одного года**. Если перестанут существовать препятствия для безопасного возвращения в страну происхождения, срок действия временной защиты может быть продлен на следующие 6 месяцев, а позднее – еще на 6 месяцев, однако, не более чем 2 раза (всего – еще на один год).

Разрешение на временную защиту выдает Глава Управления по делам иностранцев. Чтобы получить **свидетельство, подтверждающее нахождение под временной защитой**, необходимо подать заявление в **Управление по делам иностранцев** (ul. Taborowa 33, 02-699 Warszawa) либо в **представительство управления в городе Бяла-Подляска** (Biała Podlaska, ul. Dokudowska 19). Свидетельство яв-

ляется единственным документом, подтверждающим предоставление временной защиты.

Чтобы получить свидетельство, необходимо представить:

- паспорт и его копии (в случае наличия);
- документы, подтверждающие нахождение в Украине до 24 февраля 2022 г. на основе разрешения на постоянное пребывание или международной защиты;
- документов либо доказательств того, что данное лицо не может безопасно вернуться в страну или регион происхождения.

Кроме того, по желанию лиц, пользующихся временной защитой, Глава Управления по делам иностранцев предоставляет им **жилье, пропитание и медицинское страхование** либо помощь в виде **денежного пособия**. В меру возможностей данная помощь оказывается в течение минимум 2 месяцев, а максимум – до конца срока действия свидетельства о временной защите. Медицинское страхование реализуется на основе договора между Главой Управления по делам иностранцев и подрядчиком – компанией Petra Medica Sp. z o.o. (Варшава, ул. Гроховская 166 (ul. Grochowska 166), инфолиния для иностранцев: 22 112-02-06 (с понедельника по пятницу, с 8:00 до 16:00) либо по адресу электронной почты cudzoziemcy@petramedica.pl).

Иностранцу, пользующемуся временной защитой, который **работает или ведет предпринимательскую деятельность**, Глава Управления по делам иностранцев предо-

ставляет **жилье, пропитание и медицинское страхование** с учетом размера его доходов.

Лица, пользующиеся временной защитой, имеют право **работать в Польше без разрешения**. Также они могут вести предпринимательскую деятельность.

Лица, не достигшие 18 лет и пользующиеся временной защитой, имеют право на доступ к бесплатному образованию в Польше.

Лицо, пользующееся временной защитой, имеет право на **воссоединение с семьей** (см. пункт *Кто относится к членам семьи...*). На этом основании Глава Управления по делам иностранцев выдает члену семьи визу и свидетельство о временной защите.

- **Можно ли после получения временной защиты в Польше уехать в другую страну ЕС и попросить временную защиту там?**

Возможность трансфера пользующегося временной защитой иностранца из Польши в другую страну ЕС существует. Это происходит по просьбе Главы Управления по делам иностранцев и исключительно по желанию иностранца, в особенности если речь идет о трансфере на основе воссоединения с членом семьи, который пользуется временной защитой на территории другого государства ЕС.

Кроме того, лицо, пользующееся временной защитой в Польше, может получить шенгенскую визу в посольстве либо консульстве другого государства ЕС. В таком случае иностранец может перемещаться в Шенгенской зоне в течение 90 дней (в период 180 дней), однако, не может пользоваться правами, которые дает временная защита в других государствах ЕС. Этими правами можно пользоваться в государстве, которое предоставило временную защиту, то есть в Польше.

- **Можно ли подать заявление на международную защиту в случае действия временной защиты?**

Да. В случае, если дело о предоставлении международной защиты не было завершено до окончания срока действия временной защиты, то оно подлежит завершению по истечении этого срока. Заявление о предоставлении международной защиты лицу, пользующемуся временной защитой, рассматривается государством ЕС, которое выразило согласие на прием иностранца на своей территории.

Часть 2

Закон о помощи гражданам Украины (спецзакон) – легальность пребывания

2.1. Общие положения

Закон от 12 марта 2022 г. о помощи гражданам Украины в связи с вооруженным конфликтом на территории этой страны урегулировал правовую ситуацию граждан, въезжающих на территорию Польши и находящихся в Польше с 24 февраля 2022 г. Вместо временных решений, которые использовались до 12 марта 2022 г., начал обязывать комплексный свод законов. Закон защищает граждан Украины, прибывших в Польшу после 24 февраля 2022 г. в течение 18 месяцев (с возможностью продления этого срока), при чем закон перестает действовать в отношении лица, покинувшего территорию Польши более, чем на месяц. Решение о том, когда граждане Украины потеряют возможность въезжать в Польшу на вышеуказанных основаниях, будет принято Советом министров.

На основании спецзакона легальным является пребывание в Польше граждан Украины, членов их семей, а также лиц, имеющих Карту поляка, которые прибыли с территории Украины в связи с военными действиями. Не требуется, чтобы въезд в Польшу произошел непосредственно с территории Украины. Действие спецзакона распространяется также на граждан Украины и их супругов, которые в связи с военными действиями пересекли границы других государств, добрались до Польши и намерены остаться на ее территории. Такие лица получают временную защиту в Польше на основе закона от 13 июня 2003 г. о предоставлении временной защиты (Вестник законов от 2021 г., поз. 1108 с изм.), с учетом множественных изменений.

Продление легального пребывания в Польше лиц, находящихся под дополнительной защитой, имеющих статус беженца, ходатайствующих о получении статуса беженца, выразивших намерение приступить к этой процедуре, имеющих разрешение на пребывание (постоянное, временное, на основе визы толерантности), а также долгосрочных резидентов ЕС происходит на подобных условиях, с небольшими изменениями. Закон не регулирует правовой ситуации граждан других национальностей, въезжающих в Польшу с территории Украины.

Процесс пересечения границы был видоизменен с целью ускорить эвакуацию – формальности, связанные с въездом, должны быть улажены позднее. Особые правила продления легального пребывания обязывают в ситуации лиц,

находившихся в Польше до вооруженного конфликта на территории Украины. Правовое положение граждан Украины (с точки зрения трудоустройства, доступа к социальным пособиями, образованию и здравоохранению) было урегулировано таким образом, чтобы минимизировать негативные результаты выезда из родной страны в Польшу, что практически приравнивало их правовое положение к положению польских граждан.

2.2. Пересечение границы

На данный момент для въезда на территорию Польши не требуется наличие визы или действительного паспорта. Рекомендуются иметь в наличии **любой документ, подтверждающий личность (в том числе недействительный)**. В случае несовершеннолетних лиц достаточно наличия свидетельства о рождении. Лица, не имеющие никаких документов, могут въехать в Польшу на основе ст. 32 закона от 12 декабря 2013 г. об иностранцах (Вестник законов от 2021 г. поз. 2354), после получения разрешения Коменданта Пограничной службы. В таком случае иностранец въезжает в Польшу на срок 15 дней и обязан легализовать свое пребывание на основании спецзакона. Комендант Пограничной службы ведет учет граждан, въезжающих в Польшу, в который вносятся лица в момент пересечения границы либо в момент подачи заявления на получение номера PESEL (см. ниже).

Несовершеннолетние лица, пересекающие границу без сопровождения родителей либо опекунов, должны иметь нотариально заверенное разрешение родителей на выезд из страны под опекой лица, которое в действительности сопровождает несовершеннолетнего. Отсутствие такого разрешения не является преградой для въезда в страну, однако может иметь влияние на то, кого суд назначит временным опекуном несовершеннолетнего. Министерство по делам семьи ведет Учет несовершеннолетних, в который вносятся лица, прибывшие на территорию Польши без опеки либо пребывавшие до приезда под опекуном/попечительством.

Въезд с домашними животными из Украины на территорию ЕС через польскую границу в связи с вооруженным конфликтом регулируется временной процедурой Главного ветеринарного врача в отношении домашних **животных сопровождающих въезжающих в Польшу**. На данный момент собаки, коты и хорьки могут быть не привиты и не иметь чипов. Достаточно при пересечении границы составить заявление, в котором будет указано будущее местонахождение животного в Польше либо передать животное во временную изоляцию на территории Польши с целью вакцинации. Остальные домашние животные также могут въезжать в Польшу без документации и процедур.

2.3. Присвоение номера PESEL и создание доверенного профиля

Пробывание гражданина Украины на территории Польши является легальным на основании поданного заявления о присвоении номера PESEL. С 16 марта 2022 г. **заявление о присвоении номера PESEL можно подать в любом управлении гмины. В случае лиц, которые во время пересечения границы не были внесены в реестр Коменданта Пограничной службы, заявление следует подать в течение 90 дней от дня пересечения границы.**

Личность заявителя на получение номера PESEL устанавливается на основании документа, удостоверяющего личность (в том числе недействительного) либо на основании заявления, при учете привлечения к уголовной ответственности за дачу ложных показаний (в таком случае условием присвоения номера PESEL является отсутствие документа удостоверяющего личность в момент пересечения границы).

Учет лиц, которым был присвоен номер PESEL, ведется министром по делам информатизации. Во время получения номера PESEL гражданин Украины имеет право выразить согласие на создание доверенного профиля (profil zaufany), который будет удостоверять его личность, а также получить документ (распечатку) с персональными данными из его доверенного профиля. При дальнейшем контакте с учреждениями в случае отсутствия распечатки можно пользоваться мобильным приложением. Согласно ст. 9 п. 2

спецзакона, “автоматически созданный доверенный профиль содержит адрес электронной почты, а также номер мобильного телефона, который составитель указал в заявлении, упомянутом в ст. 4 п. 1, а также подтверждение удостоверения личности, упомянутое в п. 6”. В приведенной выше ст. 9 п. 6 регулируются допустимые способы удостоверения личности.

Изготовление фотографии, необходимой для составления заявления о присвоении номера PESEL, может быть предоставлено либо оплачено администрацией гмины.

2.4. Продление права на пребывание

Пребывание лиц, находившихся в Польше до начала вооруженного конфликта и срок легального пребывания которых истекает до его завершения, регулируется особыми положениями закона.

Согласно этим положениям, национальные визы и разрешения на временное пребывание продлеваются до 31 декабря 2022 г. Срок действия карт пребывания, польских документов удостоверяющих личность, а также т. н. виз толерантности, истекающий после 24 февраля 2022 г., продлевается на 18 месяцев, при этом после продления по этим документам невозможно будет выехать из Польши. Также на 18 месяцев может быть продлено легальное пребывание лиц, на которых распространяется обязательство возвра-

щения или процедура добровольного возвращения. Кроме того, на 18 месяцев продлевается легальное пребывание на основе шенгенской визы либо других документов пребывания, предоставленных другим государством ЕС.

Часть 3

Трудоустройство граждан Украины

3.1. Субъект трудоустройства

- **Кого касается упрощенная процедура трудоустройства, предусмотренная спецзаконом?**

Упрощенная процедура трудоустройства, предусмотренная спецзаконом, касается:

- 1) граждан Украины, легально пребывающих на территории Польши;
- 2) их супругов в случае, если они прибыли в Польшу с территории Украины в связи с военными действиями после 24 февраля 2022 г.;
- 3) близкого члена семьи гражданина Украины в случае наличия у него Карты поляка, прибывшего в Польшу с территории Украины в связи с военными действиями после 24 февраля 2022 г.

Ниже данные лица будут называться общим наименованием “граждане Украины”.

3.2. Каким образом происходит трудоустройство

Гражданина Украины, легально пребывающего на территории Польши, можно трудоустроить таким же образом как гражданина Польши. Единственная разница состоит в том, что в течение 14 дней с момента трудоустройства гражданина Украины орган, который обеспечил трудоустройство, обязан уведомить об этом соответствующий повятовый центр занятости (в соответствии с местонахождением офиса работодателя либо местом жительства трудоустроенного гражданина Украины).

Уведомление о трудоустройстве происходит посредством телеинформационной системы prasa.gov.pl. В уведомлении указываются следующие данные:

1) информация о работодателе:

- а) название либо имя (имена) и фамилия,
- б) адрес офиса либо места проживания,
- в) номер телефона либо адрес служебной электронной почты,
- г) идентификационный номер NIP и REGON – в случае работодателя, ведущего предпринимательскую деятельность; номер PESEL – в случае физического лица,

- д) в случае, если работодателем является агентство по временному трудоустройству, – номер регистрации в Реестре агентств по трудоустройству,
 - е) символ в соответствии с Польской классификацией видов деятельности (PKD) и описание предпринимательской деятельности, связанной с работой трудоустроенных граждан Украины;
- 2) информация о трудоустроенном гражданине Украины:**
- а) имя (имена) и фамилия, дата рождения, пол, гражданство, тип, номер и серия документа, подтверждающего личность и страну, которая выдала документ; номер PESEL в случае наличия;
- 3) тип договора между работодателем и гражданином Украины;**
- 4) должность либо тип работы;**
- 5) место работы.**

Часть 4

Социальная помощь в рамках спецзакона

4.1. Единоразовое денежное пособие для лиц, на которые распространяется действие спецзакона

Согласно ст. 31 спецзакона, **граждане Украины**, легально находящиеся на территории Польши на основании ст. 2 п. 1 вышеупомянутого спецзакона, то есть **въехавшие после 24 февраля 2022 г. и получившие номер PESEL**, имеют право на единоразовую финансовую помощь в размере 300 зл. на человека, с целью частичного покрытия расходов на питание, обувь, средства личной гигиены и жилье.

Заявление на получение единоразовой финансовой помощи рассматривает **войт или мэр города**, в зависимости от местожительства заявителя. На практике это означает, что заявление следует подать в письменном виде в **центре социальной помощи (OPS)** или **центре общественных услуг (CUS)** гмины, в зависимости от местожительства гражда-

нина Украины. Заявление подается самостоятельно либо уполномоченным лицом, законным представителем, временным опекуном или лицом, фактически сопровождающим несовершеннолетнего.

Заявление содержит данные заявителя либо данные лица, от имени которого подается заявление:

- 1) имя (имена) и фамилия;
- 2) дата рождения;
- 3) гражданство;
- 4) пол;
- 5) тип документа, по которому была пересечена граница;
- 6) серия и номер документа, на основании которого была пересечена граница;
- 7) информация о дате въезда на территорию Польши;
- 8) адрес проживания;
- 9) контактные данные, в том числе номер телефона и адрес электронной почты (в случае наличия);
- 10) номер PESEL в случае наличия.

Выплата единовременной финансовой помощи не требует выдачи специального решения войтом или мэром, в связи с чем, в случае отказа, невозможно подать апелляцию в вышестоящие инстанции.

4.2. Семейные дотации

4.2.1. Общая информация

Согласно ст. 26 ч. 1 п. 1 спецзакона, граждане Украины, легально находящиеся на территории Польши на основании ст. 2 п. 1 вышеупомянутого спецзакона, то есть **въехавшие после 24 февраля 2022 г.**, имеют право на семейные дотации, о которых речь идет в законе от 28 ноября 2003 г. о семейных дотациях (Вестник законов от 2022 г. поз. 615).

- **Что такое семейные дотации?**

Семейные дотации – это денежные пособия и дополнительное финансирование, связанные с рождением и воспитанием ребенка на территории Польши. Признание семейных дотаций зависит от размера дохода из расчета на одного члена семьи. Выплата семейных дотаций происходит в период проживания получателя в Польше.

Семейные дотации это:

- 1) семейное пособие и дополнения к семейному пособию;
- 2) единовременная помощь в связи с рождением ребенка (т. н. *beşikowe*);
- 3) опекунские пособия, например: пособие по уходу, опекунская дотация, специальная дотация по уходу;
- 4) пособия для родителей.

4.2.2. Семейное пособие

Цель семейного пособия – покрытие расходов на содержание ребенка. Право на данное пособие имеют оба родителя либо один из родителей, юридический или фактический опекун ребенка, а также совершеннолетнее лицо, являющееся студентом и не находящееся на содержании родителей (если родители умерли), до момента:

- 1) совершеннолетия ребенка (достижения им 18 лет) либо
- 2) завершения ребенком обучения в школе, однако до достижения им 21 года либо
- 3) 24 лет в случае, если лицо продолжает обучение в школе либо в высшем учебном заведении и имеет свидетельство о степени инвалидности.

- **Какие условия нужно выполнить, чтобы получать пособие?**

Признание права на получение семейного пособия зависит, кроме прочего, от размера дохода из расчета на одного члена семьи. Для получения пособия необходимо, чтобы средний ежемесячный доход на одного члена семьи либо на студента составлял не более **674 зл.** (либо **764 зл.** в случае, если членом семьи является ребенок с инвалидностью).

В том случае, если доход на члена семьи превышает вышеуказанную сумму, выплачивается разница между общей суммой семейных пособий (а также дополнений к ним)

и суммой, на которую был превышен доход на одного члена семьи.

• **Каков размер семейного пособия?**

Размер семейного пособия составляет ежемесячно:

- 1) 95,00 зл. на ребенка возрастом до 5 лет;
- 2) 124,00 на ребенка возрастом старше 5 лет до достижения им совершеннолетия (18 лет);
- 3) 135,00 зл. на ребенка возрастом более 18 лет до 24 лет.

Заявление подается в управлении гмины или в управлении города в соответствии с местом проживания заявителя. Заявление можно подать в управлении либо на сайте <https://empatia.mpips.gov.pl/-/zasilek-rodzinny>.

На сайте также можно найти список требуемых документов. В случае, если заявитель не предоставит какой-либо из документов во время подачи заявки, он будет вызван с целью предоставления недостающих документов. Если предоставление какого-либо из документов было бы невозможно в связи с происходящими на территории Украины военными действиями, следует составить письменное обращение с обоснованием и просьбой об освобождении от обязанности предоставления данного документа.

Помимо основной суммы семейного пособия можно также получить дополнения на основании:

- 1) рождения ребенка;
- 2) опеки над ребенком во время пребывания в отпуске по уходу за ребенком;
- 3) самостоятельного воспитания ребенка;
- 4) воспитания ребенка в многодетной семье;
- 5) предоставления образования и реабилитации ребенку с инвалидностью;
- 6) посещения ребенком школы вне места жительства;
- 7) начала учебного года.

4.2.3. Единоразовая помощь в связи с рождением ребенка (т. н. *becikowe*)

На единоразовую помощь в связи с рождением живого ребенка имеют право мать либо отец ребенка, а также фактический либо юридический опекун ребенка. Размер помощи составляет **1000 зл.** Право на единоразовую помощь в связи с рождением ребенка имеют право лица, доход которых из расчета на одного члена семьи не превышает суммы **1922,00 зл.**

- **Какие условия нужно выполнить, чтобы получать пособие?**

На единоразовую помощь в связи с рождением ребенка имеет право мать, которая находилась под медицинской

опекой не позднее чем с 10-й недели беременности до дня родов. Во время подачи заявления на право на единовременную помощь в связи с рождением ребенка необходимо также подать справку **о пребывании матери под медицинской опекой не позднее чем с 10-й недели беременности до дня родов.**

Справку о пребывании матери под медицинской опекой не позднее чем с 10-й недели беременности до дня родов может выдать врач или акушер/ка.

Заявление о выплате единовременной помощи в связи с рождением ребенка необходимо подать не позже истечения 12 месяцев со дня рождения ребенка. Заявление подается в управлении гмины либо центре социальной помощи гмины. В случае, если заявление касается ребенка, находящегося под юридической или фактической опекой либо являющегося приемным, заявление необходимо подать не позднее истечения 12 месяцев со дня приема ребенка под опеку либо усыновления и до достижения им совершеннолетия (18 лет).

Бланк заявления и список необходимых документов можно найти на сайте <https://empatia.mpips.gov.pl/-/zapomogaz-tytulu-urodzenia-dziecka-tzw-becikowe->

4.2.4. Опекунские пособия

К опекунским пособиям относятся:

- 1) пособие по уходу;
- 2) специальная опекунская дотация;
- 3) дотация по уходу.

Предназначение **пособия по уходу** – частичное покрытие расходов по уходу и помощи другому лицу в связи с его неспособностью к самостоятельному существованию.

• **Кто может получать пособие по уходу?**

Пособие по уходу может получать:

- 1) ребенок с инвалидностью;
- 2) лицо с инвалидностью старше 16 лет, в случае наличия справки о значительной степени инвалидности;
- 3) лицо, которое достигло возраста 75 лет;
- 4) лицо с инвалидностью старше 16 лет, в случае наличия справки об умеренной степени инвалидности если инвалидность возникла до достижения им возраста 12 лет.

Размер пособия по уходу составляет **215,84 зл.** ежемесячно.

Специальная опекунская дотация признается с целью постоянного ухода за лицом, имеющим справку о значительной степени инвалидности либо справку об инвалидности с указанием необходимости в постоянной или долгосроч-

ной опеке либо помощи другого лица в связи со значительно ограниченной возможностью самостоятельного существования, а также в связи с необходимостью постоянного и ежедневного участия опекуна в процессе лечения, реабилитации и обучения ребенка.

• **Кто имеет право на опекунскую дотацию?**

Специальная опекунская дотация признается лицам, на которых лежит обязательство выплаты алиментов, а также супругам, если:

- 1) не трудоустроены или не работают на платной основе или
- 2) отказываются от трудоустройства или работы на платной основе.

Размер специальной опекунской дотации составляет **620,00 зл.** ежемесячно.

Специальная опекунская дотация выплачивается, если общий доход семьи лица, которое обеспечивает уход за нуждающимся, а также доход семьи нуждающегося не превышает суммы **764 зл. нетто**.

Дотации по уходу признаются на основании отказа от трудоустройства или работы на платной основе с целью ухода за лицом, имеющим справку о значительной степени инвалидности либо справку об инвалидности с указанием необходимости в постоянной или долгосрочной опеке

либо помощи другого лица в связи со значительно ограниченной возможностью самостоятельного существования, а также в связи с необходимостью постоянного и ежедневного участия опекуна в процессе лечения, реабилитации и обучения.

• **Кто может получать дотации по уходу?**

- 1) мать или отец;
- 2) фактический опекун ребенка;
- 3) лицо из приемной родственной семьи;
- 4) другое лицо, на котором лежит обязательство выплаты алиментов, за исключением лиц с инвалидностью.

Дотации по уходу признаются в случае, если инвалидность лица, нуждающегося в опеке, возникла:

- 1) не позднее достижения 18 лет либо
- 2) во время обучения в школе или в высшем учебном заведении, при этом не позднее достижения возраста 25 лет.

Дотации по уходу признаются **независимо от размера доходов семьи**. Сумма дотации по уходу составляет **2119,00 зл.** ежемесячно.

Чтобы получить пособие по уходу, специальную опекунскую дотацию или дотацию по уходу необходимо подать заявление в управлении гмины или в управлении города в соответствии с местом проживания заявителя. Бланк за-

явления и список необходимых документов можно найти на сайте: <https://empatia.mpips.gov.pl/-/zasilek-rodzinny>.

4.2.5. Пособия для родителей

Пособие для родителей признается в связи с рождением ребенка, в течение от 52 до 71 недели (в зависимости от количества рожденных, находящихся под опекой либо приемных детей). Пособие для родителей признается **независимо от размера доходов семьи** и составляет **1000 зл.** ежемесячно.

- **Кто может получать пособие для родителей?**

Пособие для родителей может получать:

- 1) мать либо отец ребенка;
- 2) фактический опекун ребенка;
- 3) приемная семья, за исключением профессиональной приемной семьи;
- 4) лицо, которое усыновило ребенка;
- 5) временный опекун.

Пособие для родителей не признается, если:

- 1) заявитель получает материнское пособие либо соответствующее ему пособие;
- 2) заявитель перестал лично предоставлять опеку ребенку;
- 3) в связи с воспитанием этого же ребенка было установлено право на пособие для родителей, дополнение к

- семейному пособию, дотацию по уходу, специальное опекуновское пособие либо на пособие для опекуна,
- 4) признано право на пособие подобного характера за границей.

Заявление можно подать лично в управлении гмины либо посредством портала Empatia: <https://www.gov.pl/web/rodzina/viii-wiadczenie-rodzicielskie>, где также можно найти список необходимых документов.

4.3. Пособие по воспитанию ребенка (500+)

Пособие по воспитанию ребенка (часто называемое “пособием 500+”) служит для покрытия расходов, связанных с воспитанием ребенка, в том числе обеспечения его жизненных потребностей и опеки над ним. Финансовую помощь гражданам Украины, которые в связи с военными действиями пересекли границу с Польшей после 24 февраля 2022 г., выплачивает Управление общественного страхования (ZUS).

Финансовая помощь в размере 500 зл. выплачивается ежемесячно на каждого ребенка, до достижения ребенком совершеннолетия (18 лет). Выплата пособия не зависит от уровня дохода семьи и выплачивается с 1 июня до 31 мая следующего года. Выплата пособия производится в безналичной форме в виде денежного перевода на банковский счет заявителя в Польше.

• **Кто может подать заявление на пособие по воспитанию?**

- 1) гражданин Украины либо супруг/а гражданина Украины, прибывший вместе с ребенком в Польшу из Украины в связи с военными действиями после 24 февраля 2022 г.;
- 2) гражданка Украины либо супруг/а гражданина Украины, прибывшая в Польшу из Украины в связи с военными действиями после 24 февраля 2022 г., в случае, если ребенок родился в Польше;
- 3) гражданин Украины либо супруг/а гражданина Украины, прибывший в Польшу до 24 февраля 2022 г., в случае, если ребенок, на которого будет выплачиваться пособие, прибыл в Польшу из Украины в связи с военными действиями после 24 февраля 2022 г.;
- 4) гражданин другого государства (в том числе Польши), который на основе решения суда является опекуном ребенка – гражданина Украины, прибывшего в Польшу из Украины в связи с военными действиями после 24 февраля 2022 г.

Для оформления пособия следует подать заявление о выплате 500+ на украинском языке посредством Платформы электронных услуг (PUE) ZUS. В пунктах Управления общественного страхования (ZUS) предоставляются консультации по обслуживанию системы PUE. В случае положительного решения о выплате пособия заявитель уведомляется посредством электронной почты. Соответствующая

информация также появляется в профиле на Платформе электронных услуг.

Во время подачи заявления на выплату пособия необходимо предоставить:

- 1) паспорт заявителя и паспорт ребенка либо другие документы, удостоверяющие личность, на основе которых произошло пересечение границы (в случае наличия);
- 2) свидетельства о присвоении номера PESEL – заявителя и ребенка;
- 3) номер банковского счета в Польше;
- 4) номер телефона в Польше и адрес электронной почты;
- 5) решение польского суда в случае, если заявителем является временный опекун;
- 6) подтверждение опекунства в случае такой ситуации;
- 7) документ, подтверждающий легальность пребывания и доступ к рынку труда в случае, если заявитель прибыл в Польшу до 24 февраля 2022 г.

4.4. Пособие «Хороший старт»

Согласно ст. 26 ч. 1 п. 3 спецзакона, **граждане Украины**, легально находящиеся на территории Польши на основании ст. 2 п. 1 вышеупомянутого спецзакона, то есть **въехавшие после 24 февраля 2022 г.**, имеют право на пособие под названием «Хороший старт». Помощь в рамках этого пособия состоит в выплате 300 зл. на одного ребенка один раз в год.

Пособие выплачивается без учета размера дохода семьи.

Пособие «Хороший старт» могут получить:

- 1) родители, фактические опекуны, юридические опекуны, приемные семьи, лица, содержащие частные детские дома, руководители воспитательных учреждений и региональных терапевтическо-воспитательных центров – раз в год на каждого ребенка;
- 2) учащиеся – раз в год.

Пособие «Хороший старт» также может получить временный опекун, под опекой которого находится несовершеннолетний, находящийся на территории Польши без опеки взрослых лиц, несущих за него ответственность согласно польскому законодательству.

Пособие «Хороший старт» выплачивается в связи с началом учебного года до момента:

- 1) достижения ребенком или учащимся 20 лет;
- 2) достижения ребенком или учащимся 24 лет, в случае лиц с инвалидностью;

Пособие «Хороший старт» выплачивается также в случае;

- 1) достижения ребенком или учащимся 20 лет до начала учебного года в том же самом календарном году, в котором лицу исполняется 20 лет;
- 2) достижения ребенком или учащимся 24 лет до начала учебного года в том же самом календарном году, в ко-

тором лицу исполняется 24 лет, в случае лиц с инвалидностью.

В случае ребенка, принимающего участие в специальных программах для лиц с инвалидностью, выплата пособия «Хороший старт» начинается в том календарном году, в котором ребенку исполняется 7 лет.

В случае, если по решению суда ребенок находится попеременно и равное количество времени под опекой двух родителей (разведенных, в сепарации либо в разлуке), сумма пособия «Хороший старт» разделяется пополам между родителями.

Пособие «Хороший старт» не выплачивается:

- 1) если ребенок или учащийся находятся в доме социальной помощи, убежище для несовершеннолетних, исправительной колонии, СИЗО, правоохранительном учреждении, военной или другой школе, если данное учреждение обеспечивает полное бесплатное содержание;
- 2) на ребенка, поступающего в подготовительный класс.

Процессом выдачи пособия «Хороший старт» занимается Управление общественного страхования (ZUS).

Установление права на пособие «Хороший старт» происходит по заявлению матери, отца, фактического опекуна, юридического опекуна, приемной семьи, лица, содержа-

щего частный детский дом, руководителя воспитательного учреждения или регионального терапевтического-воспитательного центра либо учащегося.

Граждане Украины, получившие номер PESEL и легально находящиеся на территории Польши на основании ст. 2 п. 1 спецзакона, то есть въехавшие после 24 февраля 2022 г., имеют право на пособие «Хороший старт» начиная с месяца, в котором было подано заявление и не ранее месяца внесения в реестр Коменданта Пограничной службы об учете граждан Украины, въезжающих на территорию Польши с территории Украины в связи с военными действиями на территории Украины.

В случае пособий на детей ребенок также должен быть внесен в вышеупомянутый реестр.

Заявление о выплате пособий, упомянутых в ст. 26 п. 1 спецзакона, должно содержать номер PESEL заявителя, а также тип, серию и номер документа, по которому была пересечена граница (в случае наличия). В случае пособий на детей, заявление должно содержать номер PESEL ребенка, а также тип, серию и номер документа, по которому была пересечена граница (в случае наличия).

Заявление также должно содержать:

- 1) данные заявителя, в том числе:
 - а) в случае родителя – имя, фамилия, дата рождения, адрес проживания, гражданство, **номер PESEL**

- (в случае отсутствия номера PESEL – **номер и серия документа удостоверяющего личность**), **семейное положение, адрес электронной почты и номер телефона,**
- б) в случае фактического опекуна, юридического опекуна, приемной семьи, лица, содержащего частный детский дом и учащегося – имя, фамилия, дата рождения, адрес проживания, гражданство, **номер PESEL** (в случае отсутствия номера PESEL – **номер и серия документа удостоверяющего личность**), **адрес электронной почты и номер телефона,**
- в) в случае руководителя воспитательного учреждения или регионального терапевтическо-воспитательного центра – имя, фамилия, дата рождения, адрес проживания, гражданство, номер PESEL (в случае отсутствия номера PESEL – **номер и серия документа удостоверяющего личность**), **адрес электронной почты и номер телефона,** а также название, адрес, NIP и REGON учреждения;
- 2) данные о детях заявителя на выплату пособия «Хороший старт», в том числе:
- а) имя и фамилия;
- б) дата рождения;
- в) адрес проживания;
- г) гражданство;
- д) **номер PESEL, а в случае его отсутствия – номер и серия документа удостоверяющего личность;**

- е) данные из других документов, в том числе свидетельства, необходимые для признания права на пособие «Хороший старт»;
- ж) свидетельство из школы;
- з) свидетельство об инвалидности, в случае ребенка с инвалидностью;
- и) номер банковского счета в Польше либо другого инструмента оплаты в понимании закона от 19 августа 2011 г. об услугах по оплатам (Вестник законов от 2021 г., поз. 1907 с изм.);
- к) приписку следующего содержания: “Я осознаю, что могу понести уголовную ответственность за дачу ложных показаний” („Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”);
- л) другие документы, необходимые для признания права на пособие «Хороший старт».

Заявление и приложения к нему можно подать исключительно в электронном виде посредством:

- 1) доверенного профиля, созданного на Платформе электронных услуг (PUE) ZUS;
- 2) телеинформационных систем национальных банков и общественных сберегательно-кредитных касс, оказывающих услуги электронным путем в согласии с требованиями перечисленными на интернет-странице Бюллетеня общественной информации Управления общественного страхования;

3) телеинформационной системы, созданной министром по делам семьи.

Для заявителя, который не имеет доверенного профиля в системе PUE, такой профиль создает работник Управления общественного страхования (ZUS).

Выплата пособия «Хороший старт» Управлением общественного страхования не требует выдачи специального решения.

Управление общественного страхования информирует заявителя о признании пособия «Хороший старт» на его профиле. В случае, если заявитель не ознакомится с этой информацией, это не повлияет на выплату пособия.

В случаях отказа в выплате пособия «Хороший старт», лишения или изменения права на пособие «Хороший старт» либо неправомерно полученного пособия «Хороший старт» Управление общественного страхования выдает специальное решение. Решения, постановления, уведомления, вызовы, свидетельства, информация и прочие данные и документы по выдаче пособия «Хороший старт» доставляются заявителю и получателю пособия исключительно в электронной форме на профиле, созданном в телеинформационной системе Управления общественного страхования.

Заявитель и получатель пособия «Хороший старт» должны доставлять документы исключительно в электронной форме через профиль, созданный в телеинформационной системе Управления общественного страхования.

4.5. Семейный капитал

4.5.1. Общая информация

Согласно ст. 26 ч. 1 п. 4 спецзакона, граждане Украины, легально находящиеся на территории Польши на основании ст. 2 п. 1 вышеупомянутого спецзакона, то есть въехавшие после 24 февраля 2022 г., имеют право на пособие “Семейный капитал”, если они проживают с детьми на территории Польши.

- **Что такое семейный капитал?**

Семейный капитал служит для частичного покрытия расходов, связанных с воспитанием ребенка, в том числе обеспечения его жизненных потребностей и опеки над ним. Размер капитала составляет 500 зл. либо 1000 зл. ежемесячно на ребенка.

Общая сумма выплаченного капитала не может превысить 12 тыс. зл. на ребенка.

Семейный капитал может выплачиваться либо в размере 500 зл. в течение 24 месяцев, либо в размере 1000 зл. в течение 12 месяцев.

Пособие “Семейный капитал” выплачивается без учета уровня доходов семьи.

- **Кто имеет право на семейный капитал?**

Право на семейный капитал имеют лица, о которых речь идет в ст. 2 ч. 1 закона от 17 ноября 2021 г. о семейном капитале (Вестник законов, поз. 2270) и которые проживают в Польше в период выплаты капитала, если только законы о координации систем общественного страхования и двусторонние международные соглашения о социальном страховании не предполагают иного.

На семейный капитал имеют право мать или отец (а также лицо, принявшее ребенка на воспитание либо открывшее в суде дело о взятии под опеку) на второго и каждого следующего ребенка в семье, если ребенок проживает с матерью или отцом и содержится ими.

Заявитель имеет право на пособие от первого числа месяца, в котором ребенку исполняется 12 месяцев до последнего дня месяца, в котором ребенку исполняется 35 месяцев. Это означает, что в том месяце, когда ребенку исполнится 36 месяцев, пособие уже не будет выплачиваться.

В случае, если по решению суда ребенок находится попеременно и равное количество времени под опекой двух родителей (разведенных, в сепарации либо в разлуке), сумма семейного капитала разделяется пополам между родителями.

Мать или отец не теряют права на капитал в случае смерти первого ребенка, если только смерть не произошла до рождения второго ребенка, на которого выплачивается капитал; лицо, принявшее ребенка на воспитание либо открывшее в суде дело о взятии под опеку, не теряет права на капитал в случае смерти первого ребенка, если только смерть не произошла до приема под опеку второго ребенка, на которого выплачивается капитал.

Семейный капитал не выплачивается:

- 1) на ребенка, находящегося в приемной семье;
- 2) если родитель ребенка был лишен родительских прав;
- 3) члену семьи, который получает за границей пособие подобного характера, если только законы о координации систем общественного страхования и двусторонние международные соглашения о социальном страховании не предполагают иного.

В случае, если мать или отец растрачивают получаемый капитал либо расходуют его нецелесообразно, в полном объеме либо частично положенная помощь выдается им в материальном виде либо в форме оплаченных услуг руководителем центра общественной помощи либо директором центра общественных услуг.

4.5.2. Подача заявления

Приемом заявлений на выдачу семейного капитала, их рассмотрением и выплатой пособия занимается Управление общественного страхования (ZUS).

Заявление следует подать в определенный период: между первым числом третьего месяца перед месяцем, в котором ребенку исполняется 12 месяцев и последним числом первого месяца после месяца, в котором ребенку исполнилось 12 месяцев. В случае лица, принявшего ребенка на воспитание либо открывшего в суде дело о взятии под опеку – между первым числом третьего месяца перед 12-м месяцем с того момента, когда лицо приняло ребенка на воспитание, открыло в суде дело о взятии под опеку и последним числом первого месяца после 12-го месяца с того момента, когда лицо приняло ребенка на воспитание, открыло в суде дело о взятии под опеку.

В случае подачи заявления по истечении вышеуказанного срока, общая сумма капитала снижается на сумму 500 зл. за каждый прошедший месяц.

Заявление должно содержать:

- 1) данные заявителя: имя, фамилия, дата рождения, адрес проживания, гражданство, номер PESEL, а в случае его отсутствия – номер и серию документа удостоверяющего личность, семейное положение, адрес электронной почты, номер телефона, а также данные о трудо-

устройстве получателя либо члена семьи получателя либо родителя ребенка – работает ли по найму или на собственный счет в стране, упомянутой в ст. 10 ч.1 закона о семейном капитале;

- 2) данные супруга/супруги или второго родителя ребенка в случае родителей, совместно воспитывающих ребенка: имя, фамилия, дата рождения, адрес проживания (в случае, если в деле должны быть учтены положения о **координации систем общественного страхования**), гражданство, номер PESEL, а в случае его отсутствия – номер и серия документа удостоверяющего личность;
- 3) данные ребенка, на которого будет выплачиваться капитал:
 - а) имя и фамилия,
 - б) дата рождения
 - в) адрес проживания (в случае, если в деле должны быть учтены положения о координации систем общественного страхования),
 - г) гражданство,
 - д) номер PESEL, а в случае его отсутствия – номер и серия документа удостоверяющего личность;
 - е) иная существенная информация на основании других документов, в том числе свидетельств, необходимых для признания права на семейный капитал;
- 4) данные первого ребенка:
 - а) имя и фамилия,
 - б) дата рождения
 - в) гражданство,

- г) номер PESEL, а в случае его отсутствия – номер и серия документа удостоверяющего личность;
- д) иная существенная информация на основании других документов, в том числе свидетельств, необходимых для признания права на семейный капитал;
- 5) номер банковского счета в Польше либо номер выданного в Польше инструмента оплаты в понимании закона об услугах по оплатам, если только законы о координации систем общественного страхования и двусторонние международные соглашения о социальном страховании не предполагают иного.

4.6. Дополнительное финансирование пребывания ребенка в яслях, детском клубе или под опекой дневного опекуна

- **Кто имеет право на дополнительное финансирование?**

Дополнительное финансирование предназначено для ребенка, который посещает ясли, детский клуб или находится под опекой дневного опекуна в случае, если семья не получает на ребенка семейного опекунского капитала (RKO). За тот же самый период можно получать на одного ребенка дополнительное финансирование **либо** семейный опекунский капитал. Таким образом, родитель должен выбрать тип поддержки для второго и каждого следующего ребенка

в семье возрастом от 12 до 35 месяцев, которые посещают ясли, детский клуб или находятся под опекой дневного опекуна. Родитель выбирает получать ли дополнительное финансирование или семейный опекунский капитал.

Дополнительное финансирование можно получить:

- 1) на единственного ребенка в семье,
- 2) на первого ребенка в семьях, которые получают на следующего ребенка семейный опекунский капитал,
- 3) на ребенка возрастом до 12 месяцев и старше 36 месяцев – если ребенок посещает ясли, детский клуб или находится под опекой дневного опекуна.

• Какова сумма дополнительного финансирования?

Сумма дополнительного финансирования составляет 400 зл. ежемесячно на ребенка, при этом эта сумма не должна превышать размера оплаты за пребывание ребенка в яслях, детском клубе или под опекой дневного опекуна. В сумму оплаты за пребывание не входит оплата за питание. Средства в рамках дополнительного финансирования будут поступать на банковский счет учреждения, которое посещает ребенок.

• Как подать заявление?

Заявление подает один из родителей либо временный опекун.

Заявление можно подавать с **1 апреля 2022 г.** исключительно в электронной форме посредством:

- 1) платформы электронных услуг Управления общественного страхования – <https://www.zus.pl/portal/logowanie.npi>;
- 2) портала Empatia – <https://empatia.mpips.gov.pl/>;
- 3) банковской системы.

Часть 5

Поддержка для лиц, предоставляющих проживание и питание гражданам Украины

Согласно ст. 13 спецзакона, каждый субъект, в особенности физическое лицо, ведущее домашнее хозяйство, которое предоставляет проживание и питание гражданам Украины (и их супругам), приехавшим в Польшу после 23 февраля 2022 г. в связи с военными действиями, может получить денежное пособие на этом основании. Пособие признается на период фактического предоставления проживания, при этом составляющего не более, чем 120 дней. В особых случаях период выплаты пособия может быть продлен.

Сумма пособия для лиц, предоставляющих проживание и питание гражданам Украины, составляет **40 зл. на человека ежедневно**. По решению воеводы эта сумма может быть повышена в случае:

- 1) если проживание и питание гражданам Украины было предоставлено до дня вступления данного закона в силу;

- 2) если субъектом, который предоставляет проживание и питание гражданам Украины, является организация, юридическое лицо или предприниматель.

Заявления принимаются в **управлении гмины в соответствии с местом проживания лица, которому было предоставлено жилье и питание**. Социальные работники из центров социальной помощи данной гмины имеют право контролировать факт предоставления жилья и его условия. Если условия проживания или питания составляют угрозу для здоровья или жизни людей, которые ими пользуются, данное пособие не выплачивается.

Стоит отметить, что в отношении лиц, которые сдают либо предоставляют жилые помещения гражданам Украины, спецзакон отменяет некоторые положения закона от 2 марта 2020 г. об охране прав жильцов, а также положения закона об особых способах действий с целью предупреждения, противодействия и противостояния COVID-19 и другим инфекционным болезням, а также вызванным ими кризисным ситуациям (Вестник законов, от 2021 г., поз. 2095 с изм.). Вышеупомянутые положения ограничивали возможность выселения лиц из жилых помещений и в случае заключения т. н. договора об окказиональном найме обязывали владельца квартиры указать иной адрес, в котором жилец проживал бы после выселения.

Список правовых актов

- Директива Совета ЕС 2001/55/ЕС от 20 июля 2001 г. о минимальных стандартах предоставления временной защиты в случае массового притока перемещенных лиц, а также о мерах, обеспечивающих баланс усилий государств-членов ЕС в связи с приемом таких лиц и при учете его последствий (Официальный журнал ЕС, N L 212, с. 12)
- Закон от 12 марта 2022 г. о помощи гражданам Украины в связи с вооруженным конфликтом на территории этого государства (Вестник законов, поз. 583 с изм.)
- Закон от 23 марта 2022 г. о поправках в закон о помощи гражданам Украины в связи с вооруженным конфликтом на территории этого государства (Вестник законов, поз. 683)
- Закон от 17 ноября 2021 г. о семейном капитале (Вестник законов, поз. 2270)
- Закон от 12 декабря 2013 г. об иностранцах (Вестник законов от 2021 г. поз. 2354)
- Закон от 9 июня 2011 г. о поддержке семьи и системы приемного опекуна (Вестник законов от 2022 г. поз. 447)

Закон от 28 ноября 2003 г. о семейных дотациях (Вестник законов от 2022 г. поз. 615)

Закон от 13 июня 2003 г. о предоставлении иностранцам защиты на территории Польши (Вестник законов от 2021 г., поз. 1108 с изм.)

Распоряжение Совета Министров от 15 июня 2021 г. об особых условиях реализации Правительственной программы «Хороший старт» (Вестник законов, поз. 1092)

Резолюция № 80 Совета Министров от 30 мая 2018 г. об основании Правительственной программы «Хороший старт» (Монитор польский, поз. 514)

Контакт для нуждающихся в помощи

**Центр помощи иностранцам фонда Оцалене
работает с понедельника по пятницу
с 9:00 до 17:00.**

Офис в Варшаве

понедельник – пятница

9:00 – 17:00

ул. Круча 6/14а

00-537, Варшава

факс: +48 22 828 50 54

адрес электронной почты: cpc@cpc.org.pl

сайт: <https://ocalenie.org.pl/>

Офис в Ломже

понедельник – пятница

8:00–16:00

ул. Садова 8

18-400, Ломжа

адрес электронной почты: biuro@ocalenie.org.pl

Офис в Лодзи

понедельник, вторник: 15:00–19:00

среда, четверг, пятница: 8:00–12:00

ул. Нарutowича 8/10

90-135, Лодзь

адрес электронной почты: cw@cw.lodz.pl

сайт: <https://cw.lodz.pl>

Publikacja jest przeznaczona dla osób, które od 24 lutego 2022 r. wjechały z Ukrainy do Polski, a także tych, które angażują się w pomoc uchodźcom. Poradnik w przystępny sposób omawia m.in.:

- jak zalegalizować pobyt w Polsce,
- jaka pomoc socjalna przysługuje uchodźcom,
- warunki podjęcia legalnej pracy w Polsce przez uchodźców,
- obowiązki pracodawców przy zatrudnianiu osób z Ukrainy.

Uwzględniono również zagadnienie ochrony czasowej przysługującej w Polsce obywatelom innych państw, jeśli uciekli z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi.

Видання створене для людей, які втекли з України до Польщі, а також для тих, хто бере участь у допомозі біженцям.

У посібнику доступно описано, серед іншого:

- як легалізувати перебування в Польщі;
- яка соціальна допомога надається біженцям;
- умови легального працевлаштування біженців у Польщі;
- обов'язки роботодавців при працевлаштуванні осіб з України.

Також висвітлено питання тимчасового захисту громадян інших держав, що втекли з території України через воєнні дії.

Данная публикация предназначена для людей, бежавших из Украины в Польшу, а также для тех, кто занимается помощью беженцам.

Справочник в доступной форме объясняет:

- как легализовать пребывание в Польше,
- какая социальная помощь доступна беженцам,
- каковы условия легального трудоустройства для беженцев в Польше,
- каковы обязанности работодателей при приеме на работу лиц, бежавших из Украины.

В публикации также описан вопрос временной защиты в Польше граждан других государств, бежавших с территории Украины в связи с военными действиями.

Publikacja powstała we współpracy z **Fundacją Ocalenie**

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

